

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :

Tarih : 12/11/2014 Stenograf :

Kayıt: İnsan Hakları Sayfa: 1

12 Kasım 2014 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.10

BAŞKAN: Ayhan Sefer ÜSTÜN (Sakarya)

BAŞKAN VEKİLİ: Nevzat PAKDİL (Kahramanmaraş)

KÂTİP: Reşat DOĞRU (Tokat)

----- 0 -----

BAŞKAN – Evet, değerli milletvekillerimiz, değerli üyelerimiz, değerli basın mensupları; 24'üncü Dönem Beşinci Yasama Yılı 35'inci Toplantımızı açıyoruz.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Gündemi arz ediyorum: Başkanlık sunuşları, Edirne ili Yasa Dışı Göç İnceleme Raporu, Ülkemize Sığınan Suriye ve Irak vatandaşlarının barındırıldıkları çadır kentler hakkında inceleme raporu olmak üzere iki gündemimiz var.

Değerli arkadaşlar, Başkanlık sunuşlarında ifade edeyim: Tabii, Komisyonumuzdaki üyelerimiz gerçekten son derece başarılı arkadaşlarımız. Yine değişiklikler oldu. Sayın Yalçın Akdoğan, Sözcümüz, Başbakan Yardımcısı oldu. Tebrik ediyoruz kendisini. Bunun yerine İstanbul Milletvekili Sayın Bülent Turan Komisyonumuza gelecekler ama bugün yurt dışında. Sayın Levent Gök, değerli üyemiz, Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkan Vekili oldu. Tebrik ediyoruz kendilerini.

Bu başarılar basının da dikkatini çekmiş, Anadolu Ajansımız, teşekkür ediyoruz kendilerine, güzel bir haber yapmışlar. Belki siz fark etmediniz ama dikkatlerinize sunmak açısından söylüyorum, “İnsan Hakları Komisyonu üst düzey siyasetçi üreten bir fabrika gibi.” diye bir başlıkla vermişler bunu. Son üç yıl içerisinde Komisyondan 1 genel başkan, 1 başbakan yardımcısı, 2 komisyon başkanı -2 grup başkan vekili dediler ama sonra üçüncüsü oldu, Levent Bey seçildi- 3 grup başkan vekili, 3 genel başkan yardımcısı, 1 MKYK üyesi, 1 parti meclis üyesi, 1 idare amiri olmak üzere toplam 17 arkadaşımız burada farklı makamlarda, bu terfi diyebileceğimiz şeyde görev almışlar. Dolayısıyla, Komisyonumuzun da belki bir nebze bu çalışmalarından kaynaklanıyor da olabilir, arkadaşlarımızın şahsi özelliklerinden, gayretlerinden de olabilir ama hem Komisyonumuzu hem de bu arkadaşlarımızı bir kez daha tebrik ediyoruz. 26 üyemizin 17'sinin bu şekilde farklı görevler alması bizleri doğrusu sevindirdi.

Bunun yanı sıra, değerli arkadaşlar, AB İlerleme Raporu yayınlandı.

Hoş geldiniz. Levent Bey'in yerine geldiniz değil mi?

KEMAL DEĞİRMENDERELİ (Edirne) – Yok, ben Edirne Milletvekiliyim. Bu Edirne...

BAŞKAN – Ha, Edirne... Ben acaba Cumhuriyet Halk Partisi kontenjanından mı geldiniz diye düşündüm. Hoş geldiniz diyelim.

Bu raporda, önceki yıllarda olduğu gibi, Komisyonumuza ciddi manada atıflarda bulunmuşlar, çalışmalarına. Komisyonumuzun çalışmalarına yer vermişler. Bu da Komisyonumuz açısından sevindirici bir durum.

Cezaevi Alt Komisyonumuz geçtiğimiz hafta Tokat'ta incelemelerde bulundu.

Reşat Bey siz katıldınız değil mi?

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Evet.

BAŞKAN - Yani, onun raporunu bekliyoruz ve zaten başka cezaevleriyle ilgili raporlar da var. Yakın zamanda inşallah, önümüzdeki hafta Cezaevi Alt Komisyonumuzun düzenlemiş oldukları bu raporları bu şekilde gündemimize alacağız.

Yine, 30 Ekimde çok önemli bir sempozyum gerçekleştirdik. Aramızda katılan arkadaşlarımız var, Kemal Bey'i görmüştüm, Ayşe Hanım'ı görmüştüm, başka katılan arkadaşların tam ismini hatırlayamadım. Burada, Uluslararası Mağdur Hakları Sempozyumu düzenlendi. Çok sayıda hâkim, yargıç, bürokrat, sivil toplum örgütü, milletvekili arkadaşımız vardı, Meclis Başkanımız katıldı, Adalet Bakanımız katıldı, geniş katılım vardı. Yine, büyükelçilerden İngiltere Büyükelçisi katıldı, konuşma da yaptı. Mağdur hakları, biliyorsunuz bir alt komisyon kurmuştuk mağdur haklarıyla ilgili. Rapor yayınlandı, bu raporumuz da orada müzakere edildi. Alt Komisyon Başkanımız Sayın Hamza Dağ orada bir sunum yaptı. Dolayısıyla, bizim beklentimiz bundan sonra artık İnsan Hakları Komisyonu olarak, Hükûmetimiz tarafından mağdur haklarını kapsayacak derli toplu bir tasarının Meclisimize sevk edilmesi, bunu orada da ifade ettik. İnşallah bu kanun seçimlerden önce çıkarsa veya sevk edilirse Meclise, çok büyük bir kazamın olacak. Bu da İnsan Hakları Komisyonunun böyle ciddi gayretleriyle oluşturulmuş bir ürün olarak, bir başarı olarak ortaya çıkacaktır.

Yine, biliyorsunuz, İsrail'in Gazze'ye saldırıları vardı. O zaman Komisyonumuzun da kararıyla buraya gitme düşüncemiz ortaya çıktı. Yazı yazmıştık İsrail'e. Cevap verdiler, dediler ki: “Çatışmalar durduktan sonra, ateşkes sağlandıktan sonra bu konuyu müzakere edebiliriz veya görüşebiliriz.” Ancak, çatışmalar dindikten sonra biz hemen yeniden yazdık fakat bu sefer de “Siyasi heyetleri kabul etmiyoruz.” şeklinde bir yazıyla talebimize olumsuz yanıt verdiler. Elbette burasını belki siyasi yönü var ama aynı zamanda İnsan Hakları Komisyonu, bir insan hakları boyutu daha çok öne çıkıyor. Tabii bu gerekçeyi biz kabul etmiyoruz. Bu konudaki ısrarımız devam edecek.

Başlangıçtaki sunuşlarımız bu kadar, böyle ifade etmiş olayım.

Şimdi, iki tane gündemimiz var. İkisi de Göç Alt Komisyonumuzun raporu. İsterseniz şöyle bir yöntem izleyelim: Raporların müzakeresini hep birlikte yapalım çünkü ikisi de benzer konularda. Söz alan arkadaşlarımız her iki rapora da karşı fikirlerini ifade etsinler, görüşlerini ifade etsinler daha sonra oylamalarını ayrı ayrı yapalım. Sanki bu yöntem daha ekonomik gibi geliyor. Evet, öyle yapalım.

Öncelikle Alt Komisyon Başkanımız Sayın Ahmet Salih Dal'a söz vermek istiyorum, raporların sunumu açısından bir ön bilgi versin.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

15 Mayıs 2014 tarihinde Edirne'de bulunan Geri Gönderme Merkezi, mültecilerin kaldığı kampı ziyaret etmiştik. Birtakım şikâyetler vardı, orada tecrit odasının olduğuyla ilgili, Komisyon üyesi arkadaşlardan gelmişti. 15 Mayıs günü o kampımıza yaptığımız ziyarette bu kampta kalan göçmenlerin yaşam alanlarının fiziki yapısı, göçmen haklarıyla ilgili bilgilendirmenin yapıp yapılmadığı, sosyal etkinlikler, yeme içmenin yapıp yapılmadığı, yeterli olup olmadığı, şikâyetle konu olan tecrit odasının olup olmadığı, kısacası, insani yaşam şartlarının yerine getirilip getirilmediğiyle ilgili konuları yerinde görmek için yasamanın asli görevlerinden olan denetim görevini İnsan Hakları İnceleme Komisyonu olarak yerine getirdik. Tabii, insan hakları ve demokrasimiz adına geldiğimiz nokta itibarıyla da Meclisimizin yoğun bir çabası olmuştur ve dolayısıyla Meclisimizin tüm üyelerine şükranlarımızı iletiyorum ve teşekkür ediyorum.

Edirne Geri Gönderme Merkezinde yaptığımız incelemede çok ciddi bir sıkıntıyla aslında karşılaşmadık. Yalnız, orada, mesela, mevcut bir bahçe vardı, bu bahçenin büyüklüğü yetmiyordu oradaki kalan göçmenlere. Onun dışında büyük bir alan vardı. Bu alan da güvenlik nedeniyle bu insanların gezebilecekleri, tur atabilecekleri bu iç bahçeye dâhil edilmemişti. Ama daha sonra oranın da güvenliğini alarak yani bahçe duvarı daha da sağlamlaştırılarak orada kalan göçmenlerin oraya da çıkabileceklerini ifade etmişlerdi.

Yine, tecrit odasından bahsetmişlerdi. Orada öyle bir oda vardı aslında fakat bize bunun tecrit odasından ziyade, "Bazen psikolojik olarak sıkıntıya düşenleri doktor gelene kadar bir iki saatliğine orada tutuyoruz. Daha sonra doktor geldiğinde tedavisini görüp tekrar eğer bulunduğu koğuştaki arkadaşlarına zarar vermeyecek derecedeysen yine koğuşuna ve arkadaşlarının yanına bırakıyoruz." dediler. Ama tam olarak görmememize rağmen eğer varsa, böyle bir tecrit olayının kesinlikle olmaması gerektiğini de dile getirdik, raporumuzda da bunu yazdık.

Yine, bir kreş vardı, o kreşte de öğretmenin olmadığını gördük. Yine onu da oranın yetkili müdürüne bir an önce millî eğitim müdürlüğünden oraya bir öğretmenin tayin edilmesini ve orada çocuğu olan ailelerin çocuklarını kreşe göndermesini söyledik, yine onu da raporumuza yazdık.

Yine, jandarma ile emniyet arasında bir irtibatsızlığın olduğu söylenmişti. Yani, emniyet bir kişiyi yakaladığında jandarma görmüyordu, jandarma yakaladığında emniyet kendi sisteminde onu görmüyordu. Onu o şekilde raporumuza yazdık ama dün ben o kampın müdürüyle görüştüm, müdür bey "Şu anda öyle bir sıkıntının olmadığını, şu anda jandarma ve emniyet sisteminin aynı olduğunu yani emniyet yakaladığında jandarma sistemde görüyor, jandarma yakaladığında emniyet kendi sisteminde o kişinin parmak izlerini ve kişisel bilgilerini görebiliyor, o sıkıntımız kalmadı." dedi.

Yine, yoğunlukla ilgili bir şikâyet vardı oradaki yetkililerden dolayı. Yani dediler ki: "Yani, gün oluyor ki Edirne'nin Meriç Nehri'nde veya bir köyünde 50 kişi, 60 kişi yakalayabiliyoruz. İçişleri Bakanlığı da başka bir bölgede bir o kadar kişi yakalıyor ama bizim buradaki yoğunluktan haberleri olmadığı için oradan geliyor ve bizim yakaladıklarımızla ciddi bir yoğunluk oluyor." Ondan şikâyet vardı. Onu da o şekilde raporumuza yazmışız ama yine dün ben Göç İdaresi Genel Müdürlüğüyle görüştüm, İçişleri Bakanlığıyla da görüştüm, bunun şu anda en asgariye indiğini ve ocak ayında - zaten biliyorsunuz Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kuruldu- bu geri gönderme merkezlerinin tamamıyla Göç İdaresi Genel Müdürlüğüne bağlanacak. Göç İdaresi Genel Müdürlüğüne bağlandığı zaman da zaten tek elden yönetilecek ve o tür bir yoğunluk da yaşanmamış olacak. O zaman hangi geri gönderme merkezinde sayı azsa yakalanan göçmenler oraya nakledilecek, o sıkıntının da ocak ayında kalmayacağını kesin olarak söylediler. Dolayısıyla, fiziki şartlarında çok büyük bir sıkıntı yoktu. Özellikle göçmenleri ilgilendiren göçmen haklarıyla ilgili tüm broşürler yani hakları neyse yasal olarak değişik dillerde masalarda o broşürleri biz gördük ve herkes kendi dilinde hakkı hukuku neyse, avukat çağırma usulü esası neyse onların bilgilendirmesi yapıyordu. Tercümanlar vardı ama tercümanların biraz daha artırılmasıyla ilgili biz telkinde bulunduk ve onu da raporumuza ekledik, yazdık. Onu da en kısa sürede tamamlayacaklarını söylediler. Zannediyorum, ocak ayında işte bu Göç İdaresi Genel Müdürlüğüne tamamıyla devredildikten sonra bütün bu sıkıntılar ortadan kalkar.

Ben Edirne'yle ilgili... Tabii, orada Kapıkule Sınır Kapısı'na gittik ziyaret ettik. Yine orada Budakdoğanca köyüne gittik, oradaki muhtarla görüştük. Hatta, muhtarın farklı bir özelliğini gördük, onu da tebrik ettik orada. Bir köy müzesi kurmuştu. O köye gitmemizin sebebi de bir ara bir ceset bulunmuştu Meriç Nehri'nin iç kısımlarında. Muhtar bir gün işte dağa çıkarken -tarlasına falan herhâlde- bir koku hissediyor. Daha sonra orada çalının dibinde bir ceset görüyor. Derken, 2, 3, 4, daha sonra yapılan aramada toplam 8 cesede rastlanıyor ve o cesetlerin de takriben iki üç ay önce olan bir olayda meydana geldiğini... Ama uyruklarıyla ilgili, "Suriye uyruklu oldukları tahmin ediliyor." dedi ama o zaman için adli rapor daha gelmemişti. Bu köylerimizde inceleme yaptık.

Yine, bir sınır karakolunda bu göçmenlerin Bulgaristan'a, Yunanistan'a Meriç Nehri'nden nasıl geçtikleriyle ilgili bu bölgeye gittik, ziyaret ettik. Şartlar çok müsait yani Meriç Nehri bazı noktalarda işte şu duvar ile bu duvar arasında daralıyor ve çok ağaçlık bir alan. Eğer Meriç Nehri'ne kadar göçmen gelebiliyorsa oradan sonrasını çok rahatlıkla geçebiliyor. Ha, bu geçiş sırasında eğer su görüldüğünden çok daha hızlı akıyorsa işte, Allah korusun, o zaman ölüm gibi geri dönüşü olmayan tehlikelerle de karşılaşabiliyorlar.

Benim Edirne'yle ilgili söyleyeceklerim bu kadar, arkadaşlarda her hâlde söyleyeceklerdir.

BAŞKAN – Kısaca şeyi de söyleyin de ondan sonra tekrar dönmeyelim geriye.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Mardin'e falan da geçelim o zaman.

BAŞKAN – Evet, onu da özetlerseniz arkadaşlarımız hepsine birlikte fikirlerini söylerler.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Şimdi, Mardin, Midyat, Şanlıurfa, Viranşehir ve Suruç ilçelerinde de İnsan Hakları Komisyonu olarak bir incelemede bulunduk. Öncelikle, bu kamplarda kalan tüm mülteciler Kürt, Arap, Türkmen, Ezidi, herkes "Türkiye'ye minnettarız, kapılarınızı bize açtınız. Yeme, içme, barınma, giyim, sağlık, eğitim gibi tüm imkânlarınızı seferber etmişsiniz. Tüm bunlar için Türkiye'ye teşekkür ediyoruz, sizlere minnettarız." ifadelerini kullanmışlardır. Yaptığımız incelemede, çocuklar için anaokulundan liseye kadar eğitim verilmekte ve Suriye müfredatı uygulanmaktadır

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :

Tarih : 12/11/2014 Stenograf :

Kayıt: İnsan Hakları Sayfa: 3

ortaokul ve liselerde. Yine, sağlık alanında, tüm sağlık sorunlarına cevap verecek uzman doktorlarımız mevcut olup görevlerini sevak yaptıklarına hep beraber şahit olduk.

Kamlardan çıkıp on beş gün içerisinde dönmeyen mültecilerin bir şikâyeti vardı, "On beş gün sonra bizi almıyorlar." diye. Onu da sorduk ki bana da mantıklı geldi çünkü bir disiplinin de olması gerekiyor. Çünkü, kampta kalanlar zaman zaman dışarıya çıkabiliyorlar ama canı istediği zaman gidip bir ay sonra geri gelme falan bu tür durumlarda on beş günlük bir süre koymuşlar. On beş günü geçerse de onları tekrar içeriye almıyorlar. Disiplin açısından böyle bir şeyin gerekli olduğuna ben şahsen katılıyorum.

Çadırların eskidiğinden dolayı şikâyetler olmuştu. Onu da yine yaptığımız görüşmelerde, "Evet, zaman zaman çadırlar eskiyebilir ama bu eskiyen çadırları hemen tespit edip değiştiriyoruz." dediler yetkililer ve biz de böyle oturulmayacak bir çadırı karşılaştık, hep beraber baktık o tür şeylere.

Yine, Urfa Valiliğimizin de yardımıyla Suruç Belediyesi de kısıtlı imkânlarına rağmen bir çadır kent kurmuştu, oraya da ziyarette bulunduk. Bu Suruç Belediyesinin gösterdiği insani yardım çabası da Komisyon üyelerimiz tarafından değerli bulunmuştur, kendi imkânları ölçüsünde barınmalarına imkân sağlıyordu ki buna tüm belediyelerimizin ve STK'ların el atması gerektiğine de kanaat getirdik.

Yani, kısacası, ülkemize Suriye rejimi ve terör örgütlerinin zulmünden kaçıp sığınan tüm mültecilere, etnik kimliği, dini mezhebi sorulmaksızın, sadece insan oldukları ve yardıma muhtaç oldukları için tüm imkânlarımızı seferber ederek bakıyoruz ve bakmaya devam edeceğiz. Bu kamplarda insan onuruna ve sağlığına son derece önem verildiği, sığınmacıların ihtiyaçlarına tam manasıyla cevap verildiği, sığınmacılar için sadece bir barınma mekânı değil, bundan öte, tam bir yaşam alanı meydana getirildiği yöneticiler ve diğer tüm çalışanların bu bakımdan büyük bir özveri ve yardım duygusuyla çalıştıklarını müsaade ettik.

Tüm bu çalışmalardan dolayı emeği geçen Komisyon üyesi arkadaşlarımıza ve raporun hazırlanmasında emeği geçen uzman arkadaşımıza teşekkür ediyorum.

Kısaca ben bunları söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Değerli Başkanım, teşekkür ediyoruz.

Biz de hem sizlere hem de Komisyon üyelerimize bu güzel çalışmalardan dolayı teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Edirne'ye gidiş sebebimizi de belki açmak gerekiyorsa, aslında nisan ayında ya da mayıs ayında İzmir ve Aydın'da da gene Komisyonumuz bir incelemede bulunmuştu. Oraya katılan arkadaşlarımız var. Benim hatırladığım kadarıyla Hüseyin Bey katılmıştı -erken ayrıldı biraz ama- diğer arkadaşlarımız da vardı.

Şimdi, tabii çok ciddi bir emek sarf ediliyor ki insanlar Ege Denizi'nden karşıya geçmesinler, boğulmasınlar. Bu tedbirler alınınca bu sefer kaçak göçmen hareketi Edirne'ye doğru yani kuzeye doğru kaymış, bir de burasını görelim, oradaki durumu da inceleyelim diye böyle bir karar alınmıştı. Bu da faydalı oldu diye düşünüyorum.

Bunun yanı sıra, kampları görmek için Mardin'e, Urfa'ya gittik, ben de katıldım bu ziyarete. Sayın Başkanımız dedi ki: "Güzel şeyler yapılmış." Orada benim çok dikkatimi çeken olaylardan bir tanesi de Mardin Midyat'ta kalan misafirlerimiz bir orman oluşturmuşlar, çok güzel bir ormandı hakikaten. Ağaçlar vardı, bayağı büyüktü de. Komisyon üyelerimiz de birer tane ağaç diktiler orada bir katkı olsun diye. O manzara da gerçekten çok güzeldi.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Yani, geleceğe dönük çok güzel bir hatıra.

BAŞKAN – Evet, orada kalıcı bir hatıra olacak. Yani, bu güzel olayın, misafirperverliğin anısına yapılan bir orman. Baya da geniş yani, öyle basit bir şey değil, geniş bir şey. Onlar kendileri diyorlar, kendileri suluyorlar falan. Çok güzel bir manzara vardı orada.

Evet, şimdi üyelerimize söz vereceğim.

Ülker Hanım, Alt Komisyon üyesi olarak size de söz verelim, ondan sonra diğer arkadaşlarımıza.

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Gerçekten, gerek Edirne gerekse Mardin Midyat ve Urfa üzerinden Suruç'a kadar uzanan Komisyonumuzun bu iki seyahati de bence çok faydalı ve yerinde bir seyahat olmuştur. Çok güzel, bilmediğimiz ve merak ettiğimiz bazı hususları orada, yerinde tespit etmek ve görmek bizim açısından da faydalı olmuştur diye düşünüyorum. Önce Edirne'de bazı hususlara parmak basmak, sonra da Midyat'taki hususa geçmek istiyorum, seyahate.

Edirne'de gerçekten biraz önce Alt Komisyon Başkanımızın da belirttiği gibi son derece -bazı alanlarda dar bir- Meriç Nehri'nin daralması sebebiyle geçişin çok kolay olduğu alanlar mevcuttur. Kaçmak isteyen, şartları ayarlayabilirse çok rahatlıkla kaçabilir. Fakat, tabii bu kaçakların insani açıdan durumlarının tespiti, iyileştirilmesi önemli ise de bu şekilde hayatlarını kaybederek böyle bir maceraya atılan ve birtakım riskleri göze alan bu insanların esas temeldeki konularının çözülmesi önemlidir diye düşünüyorum. Yani, onların ülkelerini terk etmelerini önleyecek uluslararası alanda bazı şartların geliştirilmesi için ülkelerin gayret sarf etmesi gerekir diye düşünüyorum.

İkinci olarak, kendi ülkemizdeki geçişi sağlarken bu geçişler sırasında, tabii, kamera sistemlerinin bulunması... Özellikle Bulgaristan ve Yunanistan galiba bunları uyguluyordu. Türkiye'de de bu sistemin çok acil bir şekilde yerleştirilmesi, oradaki güvenlik güçleri veya idari sisteme kolaylık getirebilir diye düşünülüyor. Bunu da zaten sonuç bölümünde kaydettik, yazdık.

Bir de bu kaçakçılara organize eden grupların tespit edilip bunlara ciddi boyutta ceza verilmesi gerekir ki bu alanlara bir daha tevessül etmesinler ve bu şekilde bu insanların hayatlarını sıkıntıya sokan bu tip maceralara itici, vazgeçirici birtakım imkânların ortaya konulması ve vazgeçirici tedbirlerle bunları bu yola, ülkelerini terk etme yoluna sevk etmemenin doğru olacağı kanısındayım.

Tabii, bir noktada, bunun biraz da uluslararası ilişkileri, uluslararasıda ülkelerin kendi siyasi politikalarını ilgilendirdiğini de gayet rahat hepimiz biliyoruz.

İkinci olarak, Mardin Midyat, Viranşehir ve Urfa'dan Suruç'a kadar uzanan bölümde gerçekten ülkemizin kurmuş olduğu -misafirlerini kabul ettiği diyelim- bu şekilde göçmenlerin gelerek Türkiye'ye yerleşmiş olmaları, bu şekilde bir yerleşim bölgelerinin kurulmuş olması ve Türkiye'nin bütün Hükûmetiyle, güvenlik güçleriyle, millî eğitimiyle, adalet sistemiyle, emniyetiyle, Sağlık Bakanlığıyla, bütün bakanlıklarının, Başbakanlık, AFAD'ın göstermiş olduğu gerçekten bu özverili çalışmaya, sistemli, disiplinli ve düzgün çalışmaya Komisyonumuzun bir üyesi olarak teşekkür etmek istiyorum. Çok mükemmel bir sistem geliştirilmiş, çok mükemmel bir altyapı kurulmuş, çok kısa sürede kurulmuş.

Gerçekten o insanların belki ülkelerini terk etmek zorunda oldukları, canı pahalasına buraya yerleşmek zorunda oldukları bir şey. Onları o vaziyette görmek beni şahsen insan olarak çok üzdü. Hiç kimse evini, barkını, toprağını mutlaka terk etmek istemeyecektir. Bir tane küçücük odada, çadır odasında veya konteyner odasında altında bir şilte, elinde bir piknik tüpü, bir iki tencere, akabinde eline verilen parayla marketten yaptığı alışverişler ve bunların eğitimi, çocuk çocuk, gerçekten Hükûmet için fevkalade zor ama zor olduğu kadar da yüreği ve gönlü geniş olan bir ülkenin özverili çalışmasıyla çok güzel şartların gerçekleştirilmiş olduğunu gördük. Ama orada beni en çok duygulandıran şey şu oldu: Bizlerle temsilcileri vasıtasıyla konuşmuşlardı. Galiba Ezidilerin çadırında olmuştu...

BAŞKAN – Taziyeye gitmiştik oraya.

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Taziyeye gittiğimiz sırada. Çünkü, bu arada hayat devam ediyor, ölüm oluyor, doğum oluyor. En enteresan şey de çocukların fazlalığıydı. O kadar çok çocuk vardı ki inanamazsınız; kucakta çocuk, anne karnında çocuk ve sokakta dolaşan çocuk. Bize dediler ki: "İstediğiniz nedir?" Bize teşekkür ettiler bu gösterilen ilgiden, şartlardan, oluşturulan her şey için teşekkür ettiler ama "Bizim bir tek ricamız, Birleşmiş Milletlere söyleyiniz, bizi Avrupa'ya göndersinler." "Niçin?" "Biz Avrupa'ya gitmek istiyoruz." dediler. Tabii, ben o insanlara çok üzülerek baktım. Birleşmiş Milletler yetkilileri gelmiş, hiçbir şekilde kendileriyle diyalog kurmamışlar. Sadece oradaki görevli otoritenin yetkilileriyle görüşüp içlerinden -30 kadar zannediyorum- üst eğitimli olan, eli ayağı düzgün olan 25-30 kişiyi seçip ülkelerine istemişler, almak üzere. Herhâlde onların da belli maksatları var. Tabii, ben o insanlar adına buna çok üzüldüm. Onlara ne kadar söylersek söyleyelim, bu gerçeği hiçbir zaman kabullenemeyeceklerini düşündüm. Aslında uluslararası alanda insan hak ve hukukunu korumak üzere kurulan bu uluslararası örgütlerin görevlerini yerine getirmede düşüncesindeyim. Birleşmiş Milletler olarak sadece göstermelik tebliğler yayınlayarak veya bir görüş bildirerek uygulamada hiçbir şey yapmadan görevi devam ettirmenin doğru olmadığı görüşündeyim.

Bunun dışında, Hükûmetimin ve heyetimizin bu ziyaretlerinin, Hükûmetimizin yapmış olduğu bu disiplinli ve özverili, gerçekten insan haklarına uygun diyebileceğim... Çünkü, imkânlarımız ancak buna yetebiliyor. Başka ülkelerin hiçbirisi bir şey vermiyorlar, destek vermiyorlar. Teşekkür etmekten başka elimizden bir şey gelmiyor. Allah onların da yardımcısı olsun, bizim de yardımcımız olsun.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Ülker Güzel, biz teşekkür ediyoruz.

Şimdi, yine Komisyon üyelerimizden Sayın Reşat Doğru'ya...

Evet, buyurun.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

15 Mayıs'taki Edirne mülteci kampı ziyaretine yurt dışında olmamız münasebetiyle katılamadım. Özellikle katılmayı çok arzu ediyorduk. Ancak, arkadaşlarımızın hazırlamış oldukları raporu da okudum. Önemli bir rapor hazırlanmış. Arkadaşlarıma, raporu hazırlayanlara ve katılımcılara teşekkürlerimi arz ederim.

Tabii, ülkemiz şu anda mülteci ve kaçak cenneti olmuş durumunda görünüyor. İşte, geçenlerde de bildiğimiz gibi, yine İstanbul'da Bulgaristan'a geçmek için insanlar küçük bir kayıkta -gemi demeyelim de- oraya geçmeye zorlandılar ve akabinde de birçok canı da, insanı da orada kaybettik. Dolayısıyla, bu konuda çok ciddi önlemler alınması gerekir diye düşünüyorum. Yani, Türkiye'nin bir cennet hattı olmaktan, cennet bölgesi, kaçak cenneti olmasından mutlaka çıkarılması lazım. İnsan hakları her şeyin üzerindedir. Dolayısıyla da bu yönlü olarak ne tür kanuni çalışmalar yapılacaktır bir an önce yapılmalıdır.

Ayrıca Hükûmet olarak diğer ülkelerle mutlaka geri gönderme anlaşmaları yapılmalıdır. Yani, şimdi, şu anda işte eğer Afrika'nın çeşitli ülkelerinden, hatta Amerika'dan veya Asya'nın birçok ülkelerinden ülkemize gelip de buradan dış ülkelere geçmek istiyorlarsa, dolayısıyla, burada bir boşluk mu var diyeceğiz veya başka bir eksiklik mi var diye bunu düşünmek mecburiyetindeyiz. Yoksa, insanların ölümlerini bir türlü engelleyemiyoruz. Bu yönlü olarak da mutlaka Dışişleri Bakanlığı ülkemizde hangi ülkenin vatandaşları varsa onlarla mutlaka bir ilişki kurmalı ve geri gönderme noktasında yani cazip olmaktan Türkiye'nin mutlaka çıkarılması gerekmektedir. Bu yönlü olarak da tedbirlerin artırılması lazım.

Artı, beraberinde yine, raporda da okuduğumuz ve daha önce de tespit etmiş olduğumuz konularda, geri iade edilen vatandaşların bazılarının tekrar ülkemize gelerek tekrar geçme yani Avrupa Birliği ülkelerine veya diğer ülkelere geçme noktasında teşebbüsleri olduğunu görüyoruz. Bu yönlü olarak da artık yüz tanıma sistemleri midir, veyahut da diğer, parmakla ülkemizden çıkarken veya giderken o sistemlerin tekrar mutlaka değerlendirilip bu yönlü olarak da önemli adımlar atılmalıdır ve buradan gönderilen insanların en azından geriye dönüşlerinin olmayacağı noktasında bir tablo ortaya koyabiliriz.

İkinci konu olarak, Mardin ve Şanlıurfa ziyaretleriyle ilgili olarak da şunu söylemek isterim ki o geziye ben de katıldım Sayın Başkan, sizler gibi. Tabii, gezi çok önemli bir geziydi. Midyat'taki ziyaretimiz, Viranşehir'deki, Şanlıurfa'daki, daha sonra Suruç'taki ziyaretlerimiz çok önemlidir. Ancak, tabii Midyat ziyaretinde, biraz önce Ülker Hanım da bahsetti, hakikaten orada yani Ezidilerle ilgili olarak veya diğer vatandaşlarla, gruplarla ilgili olarak devletimizin çok ciddi manada destek olduğunu, fakat başka hiçbir ülkenin, Birleşmiş Milletler başta olmak üzere herhangi bir desteğinin olmadığını orada gördük. Tabii, Viranşehir'de diğer yerlerde yapılan... Yani, Türkiye Cumhuriyeti devleti her

türlü desteği sağlayarak o bölgelerde gerekli yardımı ve ilgiyi göstermiş durumdadır. Ancak, şunu söylemek mecburiyetindeyiz ki Türkiye Cumhuriyeti devletinin -Şanlıurfa Valisinin söylemiş olduğu bilgi doğrultusunda söylüyorum- Ayn El-Arap'a 820 civarında insani yardım tırı gönderdiklerini ifade ettiler ki bu çok önemli rakamdır. Yani, orada gördüğümüz kadarıyla, Suroç'ta gördüğümüz veya Urfa'da gördüğümüz, diğer yerlerde gördüğümüz çok büyük sayıda insanın tamamının burada bulunduğu ve devletimizin her türlü desteği sağladığı noktasındadır. Kaymakamından, askerine, polisine kadar o noktalardaki insanüstü gayreti ben takdirle karşılıyorum ve oradaki görevli vatandaşlarımıza, görevlilere, hepsine candan teşekkür etmek istiyorum, AFAD yetkilileri dâhil olmak üzere.

Ancak, şunu söylemek mecburiyetindeyiz: Tabii, yapılanlar dünyaya anlatılmamış ama Türkiye'ye de anlatılmamış olduğunu da görüyoruz. İşte bizim bu Ayn El-Arap'ı ziyaretimiz öncesindeki olaylar bahane edilerek Türkiye'nin her tarafı da yakılmıştır, 50'ye yakın insan ölmüştür. Acaba bu 50 insanı öldürenler kimlerdir? Bunları da... Yani, faili meçhuller zaman zaman Türkiye'de gündeme getiriliyor. Ondan sonra bazı yerlerde ölen insanların durumları gündeme getirilip niye öldürüldüğü veya buradaki sorumluların hepsi bir bir ortaya konuluyor. Öyle ise bu 50'ye yakın insanın da mutlaka kimler tarafından öldürüldüğü, kimler tarafından insanların yaralandığı, kimlerin binalarının yakıldığı, kimlerin arabalarının yakıldığı -İstanbul başta olmak üzere- bunlar da mutlaka ortaya konmalıdır. Yani, siz 820 tır oraya insani yardım gönderiyorsunuz, 200 binin üzerinde insanı Türkiye'ye getiriyorsunuz, Suroç başta olmak üzere, Şanlıurfa başta olmak üzere buralarda istihdam ettiriyorsunuz, her türlü desteği gösteriyorsunuz, maddi katkıyı gösteriyorsunuz, dünyadaki hiçbir ülke buna bir yardım yapmıyor, sadece Amerika Birleşik Devletleri Ayn El-Arap'ı bombalıyor veya etrafındaki çeşitli yerleri bombalıyor ama maddi yönüyle yani oradaki insanlara, Türkiye'ye getirilen insanlara yardım noktasında hiçbir şey yapmamış olduğu bir ortamı da görüyoruz. Orada da söylenmiştir, siz de biliyorsunuz yani Batı güçlerinin, ABD güçlerinin özellikle buralarda yani Ayn El-Arap'ta ve etrafında bombalar denedikleri, uçaklarıyla atışlar yaptıkları, kendilerine bir eğitim alanı hâline getirmiş olduklarını da görüyoruz. Bunu da kabul etmediğimi buradan ifade etmek isterim.

Bir diğer konu da Ayn El-Arap'a yardım noktasında Barzani'nin taraftarlarının ülkemize girdiği ve Suroç'tan da oraya geçtiği bir durumu da hep beraber daha sonra basında okuduk. Bunu da ben çok farklı şekilde değerlendirmek isterim ki oradan geçen insanların ellerinde bir terör örgütünün kendine göre bayrakları veya Amerika Birleşik Devletleri'ni övücü çeşitli sloganların söylenmiş olması... Orada Türkiye Cumhuriyeti devletinin bayrağı yok, Türkiye Cumhuriyeti devletinin herhangi bir söylemi yok ama onun karşısında da PKK'nın her türlü söylemlerinin olduğu ve akabinde Türkiye Cumhuriyeti devletine her türlü hakaretin yapıldığı ama onun karşısında da 826 tırı oraya yardım olarak gönderen, her türlü gönlünü açan, sevgisini açan; oradaki kaymakamından, polisinden askerine kadar insanların olduğu bir ortamda bunu da mutlaka söylemek mecburiyetindeyiz. Yani, orada siz buradaki insanların da, buradaki bölgedeki insanların hepsine her türlü yardım, desteği gösteriyorsunuz ama onun karşılığında almış olduğunuz, ülkenizde isyan provası yaptırılıyor, ülkenizde insanların öldürülüyor, 50 tane insan öldürülüyor, insanların dükkanları yakılıyor, arabaları yakılıyor, iş yerleri yakılıyor, insanların mal varlıklarının hepsi talan ediliyor. Böyle bir tablo karşısında, herhâlde söylenecek bazı sözlerin olduğunu da söylemek, ifade etmek isterim.

Ayrıca, tabii, bunu dünyaya da anlatmamız gerekmektedir. Yani, bizim Türkiye Cumhuriyeti devleti olarak şu anda Yurtdışı Türkler başkanlıklarımız var, özellikle Yunus Emre kültür merkezlerimiz var. Buralara yapılan yardımların veya Suroç'ta yapılan, Viranşehir'de yapılan yardımların neler olduğu, Türkiye Cumhuriyeti devletinde devletin kendisinin yapmış olduğu yardımların, orada kampların dışında çok büyük sayıdaki insan kalabalığına, evlerde, oradaki bölge insanların nasıl baktığını veya buradaki diğer insanların nasıl baktığını, nasıl onların kucaklanmış olduğunun dünyanın her tarafında anlatılması gerekmektedir, bunu da ifade etmek istiyorum.

Tabii, şurası da bir gerçektir ki burada Suroç Belediyesinin de... Ben Suroç Belediyesinin kamplarına katılmadım. Özellikle katılmayıp sebebim de şuydu, ziyarete katılmama sebebim de: Orada PKK militanlarının olabileceği, Türkiye Cumhuriyeti devletine silah çeken militanların ve bayrakların olabileceği düşüncesiyle o kampa katılmadım ama benim dışımdaki diğer arkadaşlarımız katıldılar. Tabii, bilmiyorum orada ne yaşadığını, ne yaşanmadığını, bilmiyoruz ama şurası gerçektir ki Türkiye Cumhuriyeti devleti mutlaka yapmış olduğu yardımı yani kendi yapmış olduğu yardımı anlatmalı ve oradaki anlatılanlarla beraber de karşı taraftaki insanların yani Türkiye Cumhuriyeti devletini bölmek ve parçalamak isteyen grupların da neler yaptığının da mutlaka dünyaya anlatılması gerekir diye ifade etmek istiyorum.

Bir kez daha söylüyorum: Türkiye Cumhuriyeti devletinde faili meçhuller zaman zaman gündeme getiriliyor. Faili meçhuller mutlaka aydınlanmalıdır, o konuda hiçbir şekilde sözümüz yoktur. Ancak, Ayn El-Arap yani sözleriyle, Kobani eylemleri münasebetiyle 50'ye yakın insan ölmüştür ve akabinde de binlerce insan yaralanmıştır ve olayların bir kısmı hâlâ devam etmektedir yani Ayn El-Arap marifetiyle o söylenerek devam etmektedir. Dolayısıyla, burada bir eksikliğimiz mi vardır, anlatılmayan bir şey mi vardır veya o güçlerin yapmak istediği başka bir şey mi vardır, bunların dile getirilmesi gerekir diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ederiz.

Sayın İhsan Şener...

İHSAN ŞENER (Ordu) – Ben de teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Reşat Bey gibi ben de Edirne'deki incelemeye katılamadım yurt dışında olduğumdan dolayı ama hem Nusaybin'deki hem Mardin ve Şanlıurfa'daki kampları hep beraber izledik, gördük. Şunun altını çizmek istiyorum yani Türkiye'nin cazibe merkezi olmaktan çıkarılmasına yönelik ne gibi tedbirler olabilir? Reşat Ağabey'in onu tabii açıklaması lazım. Bu hem kültürel hem duygusal yakınlık ve güvenlik hissiyle insanlar başlarına bir hâl geldiğinde Bulgaristan'dan, Yunanistan'dan, Suriye'den, Irak'tan, Myanmar'dan, Pakistan'dan, Afganistan'dan bu ülkeye sığınmak istiyorlar. Buradaki

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :

Tarih : 12/11/2014 Stenograf :

Kayıt: İnsan Hakları Sayfa: 6

Türkiye'nin duruşu güvenli bir ülke oluşundan kaynaklı ve gerçekten de bugün hiçbir Avrupalı aydının ya da siyasetçinin kabullenemeyeceği, aklının, hayalinin sınırlarını zorlayan, yaklaşık 2 milyon insanı göçmen olarak, geçici sığınmacı olarak kabul eden, onların güvenlik, sağlık, eğitim ve barınma imkânlarını asgari ölçüde karşılayan bir devlet olabileceğini tahayyül edemezler. Gerçekten bu zor bir şeydir Batılı devletlerin anlaması bakımından.

Şimdi, hem devlet imkânları hem de STK'ların büyük yardımları var, belediyelerin büyük yardımları var. Suruç'taki lojistik merkezini gezdik. O merkez her gün boşalıp yeniden doluyor ve orada gönüllü insanlar ve -hakikaten AFAD il müdürleri, ben kendilerini buradan bir kez daha tebrik ediyorum- yakın ve uzak illerden gelen AFAD müdürleri oradaki lojistik merkezinin organizasyonunda, düzenli çalışmasında ciddi bir görev üstlenmişler ve çocuklarından, evlerinden, annelerinden, babalarından ayrılmışlar ve üç beş aydır oradalar. Bu çok önemli bir özveridir, bunun altını çizmek istiyorum.

Bir de güvenlik insanın önemli ihtiyaçlarından bir tanesidir yani güvenlik hissi... Türkiye darbeler tarihiyle doludur ve özellikle 1981 ve 1982 doğumlular Türkiye'de en yoğun doğum oranı olan periyot olarak cumhuriyet tarihinde gözleniyor. Yani, 80 ihtilaline kadar güvenlik sorunu olan insanlar çoğalma ya da cinselliği akıllarına getirmiyorlar, çünkü önce yaşamaları lazım ama 1980'den sonra, ihtilalden sonraki sükûnet dönemi baskıcı da olsa insanları rahatlatmış ve müthiş bir doğum oranı yükselmiş görülüyor. Şimdi, bu kamplarda da izlediğim bir şey var benim: Ciddi bir doğum oranı var yani kamplarda. O dağlardan, gerçekten zor şartlardan buraya sığındıktan sonra insanlar belli bir güvenlik hissiyle daha rahat hareket ediyorlar ama başka ülkelerin bunlara açık elleri yok. Yani, pek çok insanla orada ayaküstü konuştuğumuzda Türkiye'den Suriye'ye ya da Irak'a geri dönmek yerine, Almanya'ya, Fransa'ya, İngiltere'ye, Amerika'ya gitmek istediklerini söylüyorlar ama Birleşmiş Milletlerin ya da uluslararası pek çok örgütün bunlara kulak astıklarına ve dinlediklerine şahit olmak mümkün değil.

Ben burada Türkiye'nin imkân ve kabiliyetlerini izlemek bakımından, olağanüstü hâllerdeki organizasyon kabiliyetini izlemek bakımından da önemli olduğunu düşünüyorum. AFAD'ın organize kabiliyetini gerçekten çok gelişmiş gördüm ben. Eksiklikleri olabilir ama ben Cumhuriyet Halk Partisinden arkadaşların da bu kamplarda bizimle birlikte olmasını gerçekten çok arzu ederdim. Çünkü, ana muhalefet partisi olarak Türkiye'nin sorunlarını yakından takip eden bir parti olmaları gerekir ve orada neler yapılıyor, neler eksik kalıyor, tamamlanması gereken neler var ve bu kadar yoğun bir göçe rağmen bu kadar büyük organizasyonu gerçekleştirmiş olan bir kabiliyeti de yerinde görmelerini çok arzu ederdim. Ben geziye katılan... Özellikle Edirne'deki raporu da okudum. Orada insan hakları bakımından yani bizim konu alanımıza giren çok ciddi sorunların olmadığını gördüm işin gerçeği. Bütün imkânlar sığınmacılar için seferber edilmiş ve bu seferberlik hâline de sadece devlet kurumları değil, sivil toplum örgütleri de büyük ilgi göstermişler. Suruç Belediyesinin kampına biz de gittik, belediyeler kendi dar imkânlarıyla belli hizmetler veriyorlar ama tabii organizasyonla birlikte Büyükşehir Belediyesinden arkadaşlar da vardı. Bazı imkânları kendileri için onlar hazırlıyorlar ama neticede hemen bir adım ötesinden gelen, canını kurtarmak isteyen insanları gördük ve -850 miydi, tam rakamı hatırlamıyorum- o küçücük Suruç Devlet Hastanesinde...

BAŞKAN – 857.

İHSAN ŞENER (Ordu) – ...857 hasta tedavi edilerek taburcu edilmiş ya da hastaneden ayrılmış. Oradaki yaralıları da ziyaret ettik. Hâlihazırda canlı olarak, yaralı olarak oraya gelenler var ve ben hastanedeki doktor arkadaşların, özellikle Ankaralı genç bir doktorun -başhekimdi galiba- oturmadan, sürekli ayakta o insanlar için seferber olduğunu gördüm. Şunu orada, hastane çıkışında bir müddet tefekkür ettim: Yani, biz hem kendi içimizde meydana gelen felaketler ve olağanüstü hâllere hem de çevremizdeki ülkelerde meydana gelen bu tür hadiselerle çok duyarlı bir milletiz ve kurumsal görevler yanında, şahsi olarak, duygusal olarak da bu tür olağanüstü hâllerde seferber olmayı, duygudaşlık, dertdaşlık yapmayı bilen bir milletiz. Bunun sınırları var mıdır? Bugün Türkiye bütçesine baktığımızda, 5 milyar dolara yakın -çok ciddi bir rakam bu- göç hadiselerinde geçici sığınmacılar için kullanılmış. Avrupa Birliği'nin toplam harcadığı para da 150 milyon civarında bir para imiş yani kendilerine aldığı göçmenler de dâhil olmak üzere. Mukayese tabii gayri kabili telifir eskilerin deyimiyle ama biz millet olarak burayı nasıl cazibe merkezi olmaktan çıkarabiliriz, onu bilemiyorum Reşat Ağabey ama gelene -can tehlikesi- canını korumak üzere gelen insanlara kucak açmaktan başka çaresi olmayan bir ülkeyiz ve elimizden geleni yapıyoruz.

Raporun hazırlanmasında incelemede bulunan arkadaşların hepsine ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN – Biz teşekkür ediyoruz Sayın Şener.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Cevap değil de bir şey söylemek istiyorum müsaade ederseniz.

BAŞKAN – Ağabey kısa olsun, çünkü arkadaşlara vereceğiz.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Şimdi, ben burada geri... Yani, güvenli ülke tabii ki Türkiye, güvenli olmasa buraya zaten kimse gelmez, burada can güvenliği mutlaka var. Benim demek istediğim yani...

BAŞKAN – O manada söylemedi, ben de anladım yani elbette ülke cazibe merkezi olacak yani olsun.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Yani tabii ki yardım edeceğiz, tabii ki. Kimse "Etmesin." diyebilir mi? Onlar bizim komşumuz ve kardeşlerimiz, akrabalık bağlarımız var, her şeyimiz var. Benim demek istediğim şu yani: Burada insanlar ölüyorsa şimdi mesela, boğazlardan gemiye binip de Bulgaristan'a geçmek istiyorsa ve -İzmir'e gittik- İzmir'den geçmek istiyorsa yani burada bu şey vardır. Dolayısıyla, bunları geri gönderme yani buraya insanların... Afrika'dan geliyorsa veya Myanmar'dan geliyorsa, Afganistan'dan geliyorsa bunun yani gelmemesini de sağlamamız gerekir diye düşünüyorum. Yoksa Irak ve Suriye'ye tabii ki yardım edeceğiz. Öyle şey mi olur yani.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Arkadaşlar, bir şeye de açıklık getireyim: Orada tedavi edilen insan sayısı 8 binden fazla. 857 rakamı ne? 857 rakamı, karşıda çarpışırken ateşli silah yaralanmasıyla yaralanan kişinin tedavi edilmesi...

İHSAN ŞENER (Ordu) – Tabii, tabii.

SITKI GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Bir aydır.

BAŞKAN – Yani, son olaylardan sonra dedim. “Nasıl alıyorsunuz?” diye sorduğumda, karşıdan ambulanslar kapıya kadar getiriyorlar. Aslında kapı da ateş altında, bizim ekiplerimiz de bir can güvenliği tehlikesi olmasına rağmen orada “Bir insanın hayatını kurtarabilir miyiz?” düşüncesiyle ateş altında gidiyorlar, o yaralıyı alıyorlar ve burada tedavi ediyorlar. Fotoğraflar da vardı, benim cep telefonumda da kayıtlı bazıları. Orada yoğun bakımda veya serviste yatan insanları da gördük, onlarla konuştuk. Dolayısıyla yani kendimizi müşahede ettik. Gerçekten büyük bir özveri. Orada, dediğim gibi, Ankaralı bir başhekim bayan vardı, tebrik etmek lazım. “Ben artık Suruçlu oldum. Ciğerini de biliyorum yani ciğer yemeğinin meşhurmuş, ciğeri de yiyoruz. Artık burada yerelleştik.” diyor. Güzel şeyler tabii, gerçekten tebrik etmek lazım. İnsanlar özveriyle, çabıyla yardım etmeye çalışıyorlar.

Burada göçmen kaçakçılığında şöyle bir sorun var sanki, bir hukuki sorun var: Aslında 2005 Ceza Kanunu’yla birlikte yeni kavramlar, yeni suç tanımları getirdik. Bunlardan bir tanesi insan ticareti, yine, göçmen kaçakçılığı. İlk kez belki Ceza Kanunu’na girdi. 2010 yılında da bazı ilaveler yapıldı bu 79’uncu maddeye. Bu suçlar, hayatı bakımından bir tehlike oluşturması yani mağdurun hayatında tehlike oluşturulacak şekilde yapılması, onur kırıcı muameleyle maruz bırakılması veya işte örgütlü bir şekilde yapılması durumunda cezaların artırılarak, katlanarak verilmesi icap eder. Fakat uygulamada baktığımızda, maalesef bu kısmının mahkemelerce fazla dikkate alınmadığını görüyoruz yani mahkemeler şöyle bir şey yapıyorlar: Bu suçlarda en az seviyeden verme gayreti içerisinde. Diyelim ki azgın bir Meriç’e insanları sürerseniz burada öngörülebilir bir risk olması lazım yani zaten kanun da bunu tarif etmiş. İnsan hayatını tehlikeye sokarsanız veya derme çatma bir bota koyup insanlara Ege Denizi’nden “Hadi geçin karşıya!” dersiniz burada bir hayatı tehlikenin olduğunun görülmesi lazım. Dolayısıyla, burada artık mahkemelerimizin de kanunun ruhuna kararlar verilmesi gerekir. Bu insanlara da gerçi biraz şaşıyoruz. 4-5 bin eurolar vererek Avrupa’ya gitmeye kalkıyorlar. 4-5 bin euron varsa ne işin var Avrupa’da? Çünkü, o kamplarda çok kötü şartlarda kalıyorlar Avrupa’da. Avrupa’da da artık iş şartları, imkânlar çok kısıtlı hâle gelmiş. Yani, böyle de bir durum var diye söyleyeyim.

Şimdi, Mahmut Bey, size söz verelim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın milletvekilleri, sayın basın mensupları, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, konuyu Sayın Şener “Ana muhalefet partisinden keşke bir temsilci arkadaş olsaydı...” Sayın Başkanımız burada. O gün için Sayın Alt Komisyon üyesi Hüseyin Bey’in mazereti vardı. Ancak, Levent Bey Sayın Başkanla görüştü, benim gitmem hususunda karar kılındı. Ancak, Sayın Başkanın “Artık gecikti, biz yapamayız...” Yani bu tür toplantılara İnsan Hakları Komisyonu gitmeden önce biz gittik. Tüm masraflarını kendimiz karşılıyoruz. Yani, eğer Başkan bizi almış olsaydı... Gayet rahat masrafları biz cebimizden harcıyoruz ve o konuda bir sorunumuz yok ve heyete almadıkları için gelmedik. Bu konuda bilginiz olsun. Başkan da burada. Bunu düzeltebiliriz yani.

BAŞKAN – Yok, yok, Mahmut Bey.

Şöyle bir düzeltme yapalım: Levent Bey’le biz görüştük. Zaten İnsan Hakları Komisyonumuzun bizim yaptığımız incelemelerin hepsine katılma hakkı var. Nitekim zaman zaman arkadaşlarımız bunlara katıldılar. Ancak, şunu ifade ettim: Birtakım masrafları vesaire Meclis karşılamaz, bunu ifade ediyorum. Yoksa, cezaevlerine dahi Cezaevi Komisyonunda olmayan arkadaşlarımız...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Biz gelmeye hazırız. Bu, olaydan kaynaklandı ve hatta ben Urfalı olmam nedeniyle Sayın Hüseyin Bey’le birlikte, Komisyon gitmeden önce, o bölgeyi komple, hepsini dolaştık çünkü, biliyorum.

BAŞKAN - Hüseyin Bey’in orada, İstanbul’da toplantısı olduğunu bana ifade ettiler, söylediler. Yani, bu bir meşru mazerettir, hayhay ama bizim arkadaşlarımız kendi bireysel çabalarıyla katılmak istiyorlarsa her zaman buna biz hazırız. Kemal Bey’e daha önce ifade etmiştim yani bir ara katılmak zorunda kalmıştı.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani, o açıdan oldu, yoksa bunu gündeme getirmek istemem, siz getirdiğiniz için getirdim ben.

Ve, burada, tabii, konuya Edirne’deki olaydan başlamak isterim ben, yani oradaki sınırdan, sınır kaçışından başlamak isterim.

Şimdi, tabii, tüm arkadaşlarımızın müşterek üzerinde kaldıkları konu şu: Efendim, bu insan kaçakçılığını, bu göçü durdurmak lazım. Bunun sebepleri üzerinde durmak lazım.

Şimdi, teknik olarak baktığınız zaman, bir: Yani, iktidar milletvekili arkadaşlarımız lütfen kendi üzerine bir alınganlık göstermesin; sınırlarımız bir sefer kevgir gibi yani sınır güvenliği yok. Sınır güvenliği olmazsa burası gerçekten göç anlamında, insan kaçakçılığı anlamında cazip; koşulların hepsi müsait. Bu açıdan sınır güvenliklerinin kevgir olmaktan çıkarılıp zapturapt altına alınması lazım.

İkinci bir konu: Geçmişte yine Türk Silahlı Kuvvetlerine yapılan operasyon nedeniyle sınırda görev yapan emniyet mensuplarının hepsi –“emniyet mensubu” derken bunun içerisinde sadece Türk Silahlı Kuvvetleri değil, emniyet mensupları, polis teşkilatı da dâhil olmak üzere- insanlar olur olmaz şeylerle suçlandıkları için artık görev anlamında bir moral bozukluğu da olmuş durumda çünkü... Emniyette –takdir edersiniz- istihbarat şube müdürlüğü, kaçakçılık şube müdürlüğü, mali şube müdürlüğü, organize şube müdürlüğü, teknik anlamda kendi alt biriminde müdürlükler var. Burada, ülkede gerek Türk Silahlı Kuvvetlerine gerek emniyet mensuplarına yapılan operasyonun da etkisi var insan kaçakçılığının bu kadar yoğun olması açısından. Eğer gerçekten moral anlamında çöküntü olmamış olsaydı bu kadar olmazdı.

Somut örnekle bunu belgelendirsem, şöyle söyleyeceğim: Bunu, “yolsuzluk” tabirini çok geniş kapsamlı ele almanızı istihbarat ediyorum, sadece ihale anlamında, para anlamında kabul etmeyiniz; insan kaçakçılığı da aynı zamanda -eğer göz yumuluyorsa- bu da bir yolsuzluk çeşidi ve türüdür. Bu açıdan, 2013 yılında yolsuzlukla ilgili

emniyette 200 tane dosya varken 2014'te, 2013'te başlatılan sadece bir itfaiye dosyası vardı, onun dışında 2014'te yok. Yani, burada görev anlamında emniyete ve Türk Silahlı Kuvvetlerine yapılan operasyonların da büyük bir payı var. Bu noktayı burada kapatıyorum.

Geliyorum, Suriye ve Irak'la ilgili, sığınmacılarla ilgili... Evet, yani her 2 raporda da emeği geçen, görev yapan arkadaşlarımızın emeklerine, yüreklerine sağlık. Ancak, eksiklikler neler değerli arkadaşlar? Bölgeye giden... Biz Hüseyin Beylerle birlikte heyet olarak gittiğimizde bir...

Sayın Başkan, "güvenlik" dediniz, "yaralılarla ilgili" dediniz. Savaş ortamının mesaisi olmaz. Akşam mesaiye kadar, altı buçuk, yediye kadar ambulanslar Mürşitpınar Sınır Kapısı'nda bekliyor, geceleyin beklemiyor. Oradan gelen yaralıları sabaha kadar bekletiliyor. Bu konuda şunu söylediler bizlere: Arkadaş, eğer mesai ücreti gerekiyorsa gerekirse biz bunu da verelim, yaralılarımızı sabaha kadar bekletmeyin. Bu sıkıntı vardı. Tabii, haklı olarak sizler bire bir sınıra gitmediğiniz için bu şikâyetler size iletilmemiş olabilir. Bu açıdan...

İki: Ambulans dediğimizde, ambulans sadece hastanenin 112 ambulans servisi değil, orada sadece ve sadece ambulans olarak görevlendirilen arkadaşlarımız -hastaneye bağlı ambulans- bekletiliyor, onlar da zaman zaman yetersiz kalıyor, ihtiyaca cevap veremiyor. Belediyelerin getirmiş olduğu ambulansları da kabul etmiyorlar, geri gönderiyorlar. Bu sıkıntılar var. Netice itibarıyla, Hipokrat yemini açısından kim zor durumdaysa herkesin ona, hem insani anlamda hem de Anayasa'mızdaki, gerek ceza kanunlarımızdaki düzenleme açısından zor durumda bulunana yardımcı olma görevimiz var. Bu anlamda, sağlık açısından bu olayda bir sıkıntı var.

Üçüncüsü: Yani, dolaştığınız kamplar, değerli arkadaşlar, kapıdan içeri alındıktan sonra dağılımın yapıldığı kamplardır, doğrudur. Ancak ilk alınan yer, Mürşitpınar'daki o kapıya... Oradaki şeye gitmemişsiniz görebildiğim kadarıyla, keşke oraya da gidebilseydiniz.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Gittik.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bizden sonra eğer düzeltilmişlerse bilemiyorum. Eğer yanlış...

İHSAN ŞENER (Ordu) – İlk yaptırılan yere gittik, yatılı bölge okuluna gittik.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yatılı değil, yatılı bölge değil, kapının bitişiğinde.

Şimdi, bakın, değerli arkadaşlar, "aile mahremiyeti" denilen bir hadise vardır. Sığınmacı olabilirsiniz, mülteci olabilirsiniz. Oradaki kamplara aşağı yukarı sekiz on aile alınıyordu; kampların arasında bölmeler yoktu, bölmesizdi; çoluk çocuk, kadın-erkek hepsi bir arada kalıyorlardı, aile mahremiyeti açısından en azından bölümlere ayrılmamıştı. İnşallah... Tabii, şimdi diyorsunuz: "Orayı boşaltmışlar." Eğer diğer taraflarda da bu sıkıntılar yoksa bu sevindirici bir olay çünkü biz bunları, hepsini orada yaşadık.

En büyük sorun göz doktorlarının az olması. Göz doktorları, bilmiyorum, hastanede sordunuz mu, var mıydı, yok muydu bilemiyorum. Bölgede sürekli fırtına olması nedeniyle, düz ova olması nedeniyle gözlerinde -toz vesaire anlamında- büyük göz rahatsızlıkları vardı. Göz doktorlarına bu konuda büyük ihtiyaçları vardı. Bize iletilen hadiseler bu.

Şimdi, gelelim, yardımlarla ilgili, değerli arkadaşlar, benim sizden istirhamım şu: Evet, kim yardım göndermişse hepsine teşekkür etmek lazım, hepsini de kutlamak lazım yürekten. Ama bu yardımları sadece iktidar yapmıyor, bunu belediyeler yapıyor, bunu sivil toplum kuruluşları yapıyor.

Mesela, biz o dönem gittiğimizde -Sayın Vekil Hüseyin Beylerle birlikte- belediyelerimizden aşağı yukarı 13 tane tır yardım gitti. "Kime teslim edelim?" Suruç Belediyesi'ne teslim ettik. Ve netice itibarıyla burada bu yardımları -evet, "26 tır." denildi ama- mümkün olduğunca kimlerin, ne yaptığını belirtmekte yarar var çünkü Hükümet diyor ki: "Sadece ben yaptım." Değil, çünkü sivil toplum örgütlerinin de hepsi yaptı. Bunu bu şekilde anlatmak lazım.

Burada söyleyeceklerimiz aşağı-yukarı bunlar. Yalnız, diğer ülkelerde şöyle bir örnek var arkadaşlar: Mümkün olduğunca sığınmacıların hepsini bir bölgede bulundurtmak o bölgede, o ilde ekonomik anlamda bir yıkımdır. Mümkün olduğunca, yine biz insani anlamda bu yardımlardan ödün vermemek kayıt ve şartıyla bölgelere dağılımının yapılması... Ekonomik anlamda yıkımı da aynı bölgeye yıkmamış oluruz, dağıtmış oluruz ki daha doğru olur. Çünkü şu anda gerek Kilis'te- değerli Başkanınız Kilis Milletvekili- Gaziantep'te, Şanlıurfa'da, Mardin'de, Nusaybin'de, Nizip'te, komple o bölgede hakikaten ekonomik anlamda sıkıntı içerisinde vatandaşımız. Yani, burada vatandaşımızı da düşünmek zorundayız, dengeyi de sağlamamız gerekiyor, bu önemli. Onun için, mümkün olduğunca diğer bölgeler açısından bunu düşünmek lazım.

Son olay, son iki hadise. Bir: Sayın Başkanım, hukukçusunuz, iyi bir hukukçusunuz. 5510 sayılı Yasa'mızın 60'ıncı ve devam maddelerinde yabancıların, bu şekildeki insanların ücretsiz olarak tedavi ve muayene olma hakkı var.

Dün Genel Kurulda Mersin Milletvekilimiz Profesör Doktor Aytuğ Atıcı bir açıklama yaptı ve açıklamasını belgesiyle bu şekilde bize sundu. Onun da birer fotokopilerini size sunmuş olayım. Burada Suriyelilerle ilgili "Ne kadar fazla muayene edersen o kadar para alırsın." Bu doğru bir hadise değil, bunu paraya dönüştürmüşler. Yani, tedavi edilen insan sayısının fazla olması para açısından âdeta bir soygun düzeni hâline getirilmiş durumda.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Yok, yok değil.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Üstadım, buyurun, ben size belgeyi vereceğim.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Hastane yöneticileri mi? Yani, fazla tedavi...

İHSAN ŞENER (Ordu) – Yok, yok. Doktorların...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben belgeyi size vereyim. Mesela, bu Mersin Valiliğinin İl Afet Acil Durum Müdürlüğüne göndermiş olduğu yazı. Ben fotokopisini Başkana veririm, inceleriz, konuşuruz.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Bir şeyi düzeltelim de. Şimdi ki, zaten, meri olan şeyde...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Üstadım, tartışma olsun diye söylemiyorum.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Doğru ama bu şu: Bir doktor poliklinik sayısı kadar ücret alıyor normal şartlarda ya, bu kamplarda yapılan muayene için de geçerli olsun yani orada da bir fedakârlık yapıyor adam.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları Giriş : Tarih : 12/11/2014 Stenograf : Kayıt: İnsan Hakları Sayfa: 9

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Üstadım, yani...

İHSAN ŞENER (Ordu) – Mesele odur.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değerli arkadaşım, yaşamız açık ve net diyor ki... Yasanın maddesini söylüyorum, numarasını söylüyorum. Ücretsiz olarak yapmak zorundasın.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Zaten ücretsiz yapıyor.

SITKI GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Ücretsiz yapıyorlar, ondan ücret almıyor ki.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Arkadaşlar, bakın, diğer kurum devletten bu parayı alamaz. O açıdan, ne olur, yani, bu konuyu konuşalım yine. Yani, bu belgeyi ben size vereyim, kendiniz de bir inceleyin, konuya daha rahat, net vâkıf olmuş olursunuz.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Ama bir şeyi hatırlatmakta fayda var...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Konuşmamı kesmezsen iyi edersin Sayın Şener Bey.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Yok, yok, ben şunun için söylüyorum Mahmut Bey, açıklık getirmek için söylüyorum.

Bir hekim devletin muayenehanesinde kaç tane hastaya bakıyorsa, performans sistemi gereği baktığı, hasta kadar muayene ücreti alıyor, performanstan. Bunu Suriyeliden almıyor. Orada da bu hizmeti yapıyorsa onun karşılığında alacak, devletten alıyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Arkadaşlar...

SITKI GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Kaldı ki o hastanın beklemesine engel...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Neyse, arkadaşlar, şimdi, ben konuşmanızı kesmedim. Yani, bunu incelersiniz.

Bir daha üzerinde tartışmanızda yarar var.

Şimdi, gelelim, raporda on beş gün içerisinde kamptan ayrılanlarla ilgili bir daha kampa alamama... Değerli arkadaşlar, Anayasa'mızın 23'üncü maddesi, yani, ülke içerisinde, burada bir ayırım yapmıyor. 23'üncü madde ne diyor? Seyahat hürriyetiyle ilgili. "Herkes -burada 'herkes' ibaresi sığınmacıyı da, mülteciyi de, vatandaşı da, hepsini kapsıyor- yerleşme ve seyahat hürriyetine sahiptir. Yerleşme hürriyeti, suç işlenmesini önlemek, sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlamak, sağlıklı ve düzenli kentleşmeyi gerçekleştirmek ve kamu mallarını korumak; seyahat hürriyeti, suç soruşturma ve kovuşturma sebebiyle ve suç işlenmesini önlemek amaçlarıyla kanunla sınırlanabilir." Biz ne yapmışız bunu? Genelgeyle sınırlamışız. Tabii, bu bana yetmedi, maddenin bu hükmü acaba ne olabilir? Sayın Başkan, yine bir doçentlik tezi, doktora tezi: "Anayasa Hukuku Açısından Dolaşım Özgürlüğü." Bu olay Anayasa'mıza aykırı arkadaşlar. Yani, onun için... Sayın Alt Komisyon Başkanımız "Benim şahsi düşüncem." dedi haklı olarak, kendi şahsi düşüncesini söyledi, "Kısıtlanmasın lazım." dedi. Bu doğru değil yani hükümler bu, uluslararası sözleşmeler bu.

Uzattıysam kusura bakmayın. Sabrınıza teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Estağfurullah.

Mahmut Bey, şöyle söyleyeyim -Kemal Bey'e söz vereceğim daha sonra, bölge milletvekilimize- kimsenin seyahat hürriyeti kısıtlanmıyor. Orada gitmek isteyen, gelmek isteyen gidiyor kayıt altına alınarak. Sorun şu: Bu çadır on beş günden fazla boş kalmasın isteniyor. Yani, adam çadırı boşaltmış ve gitmişse bu çadırdan başkaları da istifade etsin diye bu çadıra başkaları alınıyor.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Altı ay gidiyor.

BAŞKAN – Yoksa "Sen buradan gidemezsin, gittikten sonra gelemezsin." gibi... Gelebilir gene ama boş bir yer varsa oraya, boş yer yoksa başka bir çadır kente yazılıyor, gidiyor. Yoksa, burada kesinlikle adamın seyahat hürriyetini kısıtlama diye bir durum yok.

Kemal Bey, Edirne Milletvekili olarak sanırım sizin de söyleyecekleriniz var.

Buyurun.

KEMAL DEĞİRMENDERELİ (Edirne) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar; ben Kemal Değirmendereli -tanışmadığımız arkadaşlar olabilir- Edirne Milletvekili.

Öncelikle, ben Edirne'nin tek milletvekiliyim. Yani, 3 vekildik, 1'i bakan oldu, Sayın Bakan; 1 arkadaşımız da belediye başkanı oldu, ben tek, yalnız kaldım. Onun için, Edirne'ye böyle bir ziyaret vesilesiyle gittiğinizden haberim olsun arzu ederdim ve sizi ağırlamaktan da mutlu olurdum.

BAŞKAN – İnşallah.

Merkezde mi oldu Belediye Başkanı?

KEMAL DEĞİRMENDERELİ (Edirne) – Evet, evet. Edirne merkezde oldu.

Değerli arkadaşlar, evet, bu göç konusu... Gerçekten, uluslararası düzeyde de yoksul ülkelerden varsıl ülkelere doğru dünyanın değişik yerlerinde bir kayış var. İnsanlar belirsiz bir geleceğe doğru kaçma riskini alıyorlar. Burada, işte, yoksulluk var, güvenlik var, geleceği görememek var, falan falan. Biz de bu göç yollarından birini oluşturuyoruz. Edirne'de sizin de gördüğünüz gibi eskiden beri bu tip olaylar yaşanıyor. Son yıllarda daha çok arttı.

Geçenlerde bir telefon geldi: "Ya, Vekilim, bizim bir arkadaşımız Meriç kıyısında balık tutuyormuş. O arada da göçmenler karşıya geçiyor. İşte, bir kadın boğuluyor. O arada da bizim balık tutan arkadaşımız gidiyor, kadını kurtarmaya kalkıyor. Yunan tarafına geçmişler o arada. Yunan polisi de yakalıyor, bunu içeriye atıyor. Yani bir yardımcı olabilir misin, işte, Konsolos, Vali falan?" Yani, ben de saf, temiz duygularla arayayım Vali Bey'i, nedir, daha detayını falan öğreneyim derken ya bir de bunu teyit edeyim bakalım, bu adamın durumu nedir dedim. O civarda onu tanıyan, işte, tanıyan değil de, o köyde ne oluyor, ne gidiyor, bu falanca kişinin durumu nedir, balık tutuyormuş orada falan... "Aa, Vekilim, o devamlı orada balık tutar." dediler. Neyse, bir yanılsa meydan vermeden direktten döndük.

Şimdi, değerli arkadaşlar, ben Kilis'i de gezdim, Hatay'daki kampları da gezdim, Edirne'deki merkezi de gezdim, biliyorum. Özellikle Edirne'deki merkez, tabii, gerçekten çok konforlu diğer kamplara... Konforlu derken altyapısı uygun. O dediğiniz, söz ettiğiniz bahçede sıkıntı vardı. Bilmiyorum, açıldı mı daha geniş bir bahçeye.

Şimdi, burada gerçekten Türkiye önemli, saygın bir iş yapıyor yani insani anlamda gerek Kilis'te gördüklerimiz, Hatay'da gördüklerimiz, Edirne'de gördüklerimiz. Ben bunu daha çok anlatmamız gerektiğini düşünüyorum. Sayın Ülker Güzel Hanım "Bu uluslararası kurumlar çok ilgi göstermediler, göstermiyorlar." dedi. Herhâlde 2 milyonu aşkın mülteciyi barındırıyor. Bu kadar mülteci barındıran ülke sayısı da azdır. Ve ifade edildi: 5 milyar dolara yakın bir harcama yapıyoruz bu insanlara. Yani, demek ki istendiği zaman kaynak da bulunabiliyor. Yani, biz o kaynağı Türkiye'deki... Yani, politik olarak değerlendirmeyin lütfen söylediğimi: Çiftçi, Trakya'da en kıymetli topraklara sahip çiftçiler çok sıkıntı içerisinde. Ya, geçen sene "Şunlara şöyle bir destek yapalım arkadaş." dediğimizde bu uygun görülmedi. Yani, ben "Ayçiçeği üreticileriyle ilgili şu kadarlık, 24 kuruşluk desteği 54'e çıkartalım." dediğimde hesapladık, 350 trilyon -eski parayla- civarındaydı.

Bu dediğiniz konuyla ilgili, biraz önceki hastane konusuyla ilgili bana da uyarılar geldi. Ya, işte, bir diş ağrısı için gidiyor, hastanede kalbine bakıyor, orasına bakıyor, burasına bakıyor. 100 liralık bir iş için gidiyor ama 1.100 liralık fatura çıkıyor devlete sonra. Sonra Sayın Bakana sordum: Son bir yılda Suriyeli, işte veya göçmenlere yaptığımız harcama nedir? Yani, bilginiz olmayabilir ama sizlerle de paylaşmak istiyorum: "Son bir yılda yapılan sağlık harcaması 390 milyon lira." diye yanıt geldi. Yani, o da az değil tabii.

Yani -uluslararası- maalesef, insan hakları konusunda duyarlı olduğunu yüksek sesle ifade eden ülkeler de bu konuda sınıfta kalmış durumdadır.

Siz söylediniz galiba, değil mi? Yani, 4,5-5 milyar dolarlık bir harcama yaptı Türkiye ama sadece AB'den 150 milyon euro veya dolarlık bir katkı oluyor.

Şimdi, ben bir noktaya dikkatinizi çekmek istiyorum. Yani, ben herkesin burada, İnsan Hakları Komisyonunda insan haklarıyla ilgili -her türlü siyasi düşüncesi bir yana- samimi gayret içerisinde olduğuna inanıyorum ama bir noktaya dikkatinizi çekmek istiyorum arkadaşlar: Şimdi, mesela burada, Edirne'de 2012 yılındaki kaçakların dökümü yapıldığında, 2012 yılında Filistinliler 1'inci sırayı oluşturuyor, 1.057'ymiş o, yani ilk beş ayında. Şimdi burada da zaten 2014'ün ilk beş ayı var galiba. Filistinliler başta geliyor. 2'nciler 951 kişiyle Burma, sonra Somali, 434; Eritre geliyor, 307; Afganistan; Suriye sadece 267 o dönemde; Bangladeş var falan. Şimdi, bakın, burada, raporda bu sefer ne oldu? Suriyeliler... İlk beş ayda 3810 Suriyeli var, işte, Burma yeniden 796; Afganistan -devam ediyor oradan gelmeye- 575; Filistin devam ediyor 156'ya düşerek. Ama, tabii, burada bir tablo. Yani güney sınırlarımızda da bunlar... Avrupa'ya da geçen büyük ölçüde Suriyelilerin baskısı var.

Yani, lütfen söylediğimi siyasi olarak algılamayın ama bu konuda biz kendimizi de sorgulamalıyız diye düşünüyorum. Yani, tamam, her türlü imkânı sağlıyoruz, kendimize, kendi insanımıza sağlamadığımız imkânlardan kopup o insanlara veriyoruz ama bu noktaya gelişte ben şunu da sormak istiyorum: Yani, Emevî Camisinde namaz kılma motivasyonu yaptığımız yanlışlıkların faturasını mı ödüyoruz? Yani, bunu da gözden kaçırmamalıyız.

Bir de şöyle bir soru var aklımda: Acaba hakikaten biz bu Suriye olaylarına bu kadar müdahil olmasaydık tablo nasıl gelişirdi, hiç karışmasaydık? Nasıl şimdi Kobani'ye karışmıyoruz -yani, iyi de yapıyoruz, çok da iyi yapıyoruz- o zaman da karışmasaydık acaba hem insani olarak bu dramlar yaşanır mıydı? Ya, bunu da değerlendirmemizin önemli olacağını paylaşıyor, saygılar sunuyorum hepinize.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Ben bir söz alabilir miyim?

BAŞKAN – Nevzat Bey var, ondan sonra şey yapalım.

Sayın Pakdil...

NEVZAT PAKDİL (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, saygıdeğer arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle alt komisyonda görev alan arkadaşlarımızın hazırlamış olduğu rapor için kendilerine teşekkür ederiz.

Türkiye'ye gelen sığınmacılar, misafirler, mülteciler, her ne şekilde isimlendirilirse isimlendirilsin bu insanların Türkiye'ye geliş sebepleri, neden olmuş, nasıl olmuş, bunu arkadaşlarımız irdelemişler. Tabii, burada, coğrafyamızda cereyan eden bir savaş nedeniyle gelen insanlar var, zorunlu olarak evini, barkını terk eden, hayati tehlikesi olan, katledilen, katliama uğrayan insanlar var. Bir de, bunun dışında çok daha uzak coğrafyalardan gelip de bizim ülkemizi geçiş vasıtası olarak kullanan insanlar var.

Şimdi, şunu düşünebiliriz: Nihayetinde bu insanlık yani dünya Allah'ın yarattığı bir mekân ve bütün insanlar için yaratılmıştır. Dolayısıyla, bu dünyanın iyiliklerinden, güzelliklerinden bütün insanların bu anlamda istifade etmesi gerekir ama güçlülerin daha çok pay aldığı, zayıfların daha az bir pay aldığı bir dünyada yaşıyoruz maalesef. Kirliliği bir savaş var coğrafyamızda, bunu üzümlerle izliyoruz. Bir kısım ülkelerin bu coğrafyayı mezhep yapısıyla, aşiret yapısıyla, efendim, zenginlikleriyle, varlıklarıyla çok yakından tanıdığını falan biliyoruz. Belirli bir senaryo yazılıyor, önümüze konuyor ve buradaki kardeş insanlar, yıllarca beraber yaşamış olan insanlar maalesef acımasız bir şekilde katlediliyor. Ve bu biraz istatistiki rakamlar gibi oluyor, işte "Şu kadar insan filan örgütten öldürüldü veya filan kısımdan öldürüldü." Bu insanların içinde tabii ki teröre bulaşmış insanlar var, yanlış yapmış insanlar var ama özel itibarıyla savaş başka ülkelerde değil bu coğrafyada cereyan ediyor ve bu insanlar ölüyor, annesiz kalıyor, babasız kalıyor, birbirlerine kin ve düşmanlık hisleriyle maalesef karşı karşıya kalıyorlar.

Şimdi, buradan kaçıp gelen insanlar var. Mesela, 150 bindi, 200 bindi, fark etmiyor ama nihayetinde sınırın öbür tarafından gelip bu ülkeye sığınmış olan insanlar var ve Türkiye bunu kabul ediyor, Türk devleti bunlara sahip çıkıyor. Bunun için, hem devletimize hem milletimize -mahallî idariler vesaire dâhil hepimiz aynı kaynakları kullanıyoruz nihayetinde- insanlığın, dünyanın, diğer ülkelerin de bir teşekkür borcu olması lazım. Gelip, işte, belirli bir kısım şey oluyorlar, belki daha çok medya önüne çıkıyorlar, daha çok reklam ediyorlar, belki biz duyuramıyoruz Ülker Hanımın, diğer arkadaşlarımızın söylediği gibi ama nihayetinde bu insanların kahrını biz çekiyoruz. Ama şunu da belirtmemiz gerekir ki: Nihayetinde Halep dediğiniz vilayet geçmişte Maraş'ın, Antep'in, Hatay'ın sancak olarak bağlandığı bir yerdir. Bizim bu insanlarla aramızda belki yapay olarak çizilmiş olan bu sınırların üzerinden yüz sene bile geçmedi. Dolayısıyla,

buraya gelmiş olan bu insanlara “Git kardeşim, ne hâlin varsa gör.” diyemeyeceğiz, yapamayacağız. Ama bunların misafirlikleri var. Tabii ki aksaklıklar olabilir, diğer şeyler olabilir ama bütün kademeleriyle bu milletin bütün şeyi, devlet teşkilatı, mahallî idareleri, sivil toplum kuruluşları, ferdî davranışlar falan dâhil bu insanlara hep sahip çıkmaya çalışıyoruz, elimizdeki bütün imkânları da kullanıyoruz. Batılılar bu hususta çok daha seçkin davranarak, işte, kendilerince işe yarayacak olan, eğitim görmüş, öğrenim görmüş veya bir meslek, iş sahibi olmuş olan insanları çok seçici davranarak getiriyorlar, onlar da söylüyorlar “Biz bunu sana yardım yaptık.” diye. Ama bunların hepsi nihayetinde insan ve bu insanlara bizim sahip çıkmamızın dünya tarafından gerçek anlamda alkışlanması lazım. Sözle değil, işte -İhsan Bey de biraz önce söyledi- yardımlara baktığınız zaman devede kulak, hiçbir şey yok. Bu üstelik resmî rakamlara yansıyan hususlar. Bir de birebir bu coğrafyalarda, yakın coğrafyada yaşayan insanlar olarak her türlü imkânları bu insanlara açıyoruz ve veriyoruz. Bu bakımdan, eksikliği olabilir, efendim, Anayasa’ya, yasalara, diğer şeylere olan bir husus olabilir ama önce bu milletin hakşinas ve kadirşinaslığını takdir etmek ve bunu özellikle vurgulamak lazım. Hükümetimiz, devletimiz, her türlü yetkililer, mahallî yöneticiler, belediyeler, diğer insanlar bunu yapıyor. Yani, bunu, bu dünya gerçeğini çok iyi bir şekilde ifade etmemiz gerekiyor.

İnsan Hakları Komisyonunun da tarihe ışık tutacak bu olayları yerinde tespit etmesi güzel bir davranış olmuştur. Ama, Başkanım, hem bizim Komisyon olarak hem de diğer görev yapan arkadaşlar olarak her kademedede bu yaptığımız insani yardımların diğer insanlar tarafından, dünya ülkeleri tarafından bilinmesi konusunda çok ciddi gayret göstermemiz lazım. Yani, tabii, millet olarak şöyle bir duygumuz var, doğrudur: “Biz bir hayır yapıyoruz, bir de bunu reklam mı edelim?” Reklam etmeyelim, o hayrımız ayrı ama bütün dünya bu olan biten olayları bütün çıplaklığıyla, çok aşikâr bir şekilde görmeli –işte, bu kamu spotu, diğer şeyler oluyor, dünyanın diğer ülkelerine nasıl tanıtılır- ve oradaki insanların ne kadarına ulaşabilirsek bunlar Türkiye’nin bu coğrafyada şu yaşanan olaylarla birlikte çektiği ızdırabı, hakikati, maneviyat duygularımızla bu insanlara sahip çıkmaya çalışmamızı, diğer şeyleri falan ediyoruz.

Geliyoruz, bir kısım şeyler yapılamıyor, işte, biraz önce Kemal Bey verdi balık tutan bir vatandaşımızın hâlini. Buradan gönderiyoruz ama raporda var, Yunanistan’a, Bulgaristan’a geçiyor, orada çok sert muamelelerle, diğer şeylerle karşılaşılıyor. Biz bunları yapamayız; bizim tarihî bir kültürümüz var, medeniyetimiz var, inancımız var, değerlerimiz var. Böyle bir şeyi kimseye “Yap.” desen yapamaz ama yanlış insanlar her yerde olabilir, bizde de olabilir, bunlardan istifade etmek isteyenler filan olabilir ama ona da güvenlik güçlerimizin gerekli tedbirleri alarak fırsat vermemesi gerekir.

Özetle, yaptığımız insani bir hizmettir, küçümsenecek bir hizmet değildir. Keşke bu kirlî savaş bir an önce bitse, insan haklarına riayet eden demokratik sistemler o ülkelerde de kurulsa ve bu coğrafyada hep birlikte beraberce, kardeşçe yaşasak; Avrupalılar yaşıyor, Amerikalılar yaşıyor, vesairesi ama savaşı getirip bizim kendi ocağımıza bırakıyorlar. Bizim ocaklarımız yanıyor, evlerimiz yanıyor, adamlar da durmadan dışarıdan belirli bir şekilde akıl veriyorlar.

Son söz olarak şunu söylüyorum: Bu coğrafyada yaşayan bu milletin mensupları olarak Allah bizlere de bu konuda, hepimizle birlikte bu Orta Doğu halklarına da akıl versin, basiret versin diye sözlerimi bitiriyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Kemal Aktaş...

KEMAL AKTAŞ (Van) – Teşekkür ettim Başkanım.

Başkanım, sözlerime başlamadan önce, Reşat Bey’in söylediği bir durum vardı, ona ilişkin bir değerlendirme yapmak istiyorum kısaca.

Doğrusu, Reşat Bey’in bizimle Urfa’dan Suruç’a gelmeyişi ben belki işi var, belki alışveriş yapacak diye düşünmüştüm fakat biraz önce gelmeyişi sebebini izah etti. Doğrusu, bu Komisyonunun bir üyesi, ki İnsan Hakları Komisyonu, yani hem görev itibarıyla hem üstlendiği misyon itibarıyla da hem sizi hem bizi yani benim kendimi de zan altında bırakarak böyle bir değerlendirmeye gitti. Orada PKK militanlarının olabileceği, bayraklarının açılacağı yönünde bir değerlendirme yaptı. Biz birlikte gittik, öyle bir şeyle de karşılaşmadık. Onu da burada ifade edeyim ama sorun o değil, bence misyon gereği böylesi değerlendirmelerden sakınmak gerekiyor, bu bizim çalışmamızın prensibine ve ruhuna da aykırıdır diye düşünüyorum. Kendisinin siyasi görüşleri, değerlendirmeleri farklı olabilir, onlar daha farklı platformlarda, farklı yerlerde değerlendirmeye tabi tutulur ama ben böylesine bir ithamı hak etmediğimizi düşünüyorum. Bu konuda kendisini yadırgadığımı da ifade etmek istiyorum.

Şimdi, Başkanım, ben Edirne’deki çalışmaya katılamadım, o zaman alt komisyon üyesi değildim. Dolayısıyla, buna ilişkin arkadaşların yaptığı değerlendirmeler vardı, ben sadece birkaç hususu belirterek geçmek istiyorum.

Mülteciler sorunu, kaçak insanların göçü, işte, buraya akınların gelmesi, yani “Türkiye bu konuda niye çekim merkezi oluyor?” yönlü değerlendirmeler de yaptı arkadaşlar, yani güvenli olması, vesaire; yani Türkiye, biliyoruz coğrafi olarak stratejik bir yerde, doğu ve batı arası köprü oluşturan bir ülke. Belki, tarihsel olarak misafirperverliği, insani yaklaşımları, coğrafi olarak Anadolu ve Mezopotamya’da yaşayan insanların genel karakterinden kaynaklanan insani bir, duygusal bir bağ var elbette, yani başımızdaki akrabaları bir tarafa bıraksak bile. Dolayısıyla, bu sorun sürekli Türkiye’nin önünde cereyan edecek, gelişebilecek bir husustur ama ben birazdan esas kendi değerlendirmemin içerisinde belki buna vurgu yapacağım; sadece, arkadaşlarımızın belirttiği bazı hususlar, son bölüme ilişkin önermeleri oldu, ben de onları sadece katılarak, biraz daha altını çizerek belirtmek istiyorum.

Sınır güvenliği, bu sorunların, en azından, bu trajik manzaraların ya da insan katliamı, ölümlerinin önüne geçmesi açısından söylenebilecek tek husus var, bu konuda herkes de aynı fikirde, sınırın farklı düşünen de yok; sınır güvenliğinin mutlak anlamda sağlanması hususu, ki bunu, kamera sisteminin yaygınlaştırılması daha da donatımının artırılması, ayrıca, bana göre en önemlisi, Türkiye’de özellikle sınırda bu insan kaçakçılığı ticaretiyle ilgilenen şebekeler var. Şimdi, Aksaray’da diyorlar... Geçen gün ben bir yere gitmiştim, diyorlardı ki: “Saat birden sonra çıkın -Lale’nin belli

yerlerini işaret ediyorlar Aksaray'da- burada güvenlik diye bir şey yok. Açıkta hem uyuşturucudan tutalım –affedersiniz- kadın satışından tutalım kaçak pazarlıklar çok açık yapılıyor, aleni yapılıyor.” Şimdi, “İstanbul’un göbeğinde –ki bir ülke nüfusuna eş değer düzeyde bir nüfusu var- bunlar çok görülmeyen manzaralar değil.” diyorlar. İnsanların garipsediği, bu konuda Hükümetten, devletten bekledikleri “Bu konuda niye denetim sağlanamıyor? Niye bunlar engellenemiyor? Niye bunların önüne geçilemiyor?” hususu, bence çok önemlidir. Doğrudur, diyelim Kobani’de yaşanan savaş, Suriye’de yaşanan savaş ya da Irak’ta, işte, zamanında yüz binlerce insan kendisini can havliyle buraya atıyor, bunun için söylenebilecek bir şey yok zaten. Bunları, elbette barındırmamız, kucak açmamız, kucaklamamız gerekiyor fakat şu anda yapılan, yani trajik sahneler, insan ölümleri, katliamlarına yol açan bu hususların önüne güvenlik açısından niye geçilemiyor, bu şebekeler niye açığa çıkarılmıyor, kimlerle bağlantılıdır? Bence önemle üstünde durulması gereken hem cezai yaptırım açısından, ki siz bazı hususları belirttiniz, yani Türk Ceza Kanunu’nda bazı değişikliklerle belki bunlar biraz caydırıcı roller oynayabilir ama esas önemli olan bu mekanizmanın, bence bu aradaki düğümün çözülmesi gerekiyor ve önemle bunun üstüne gitmek gerekiyor.

Şimdi, ben hem göç sorunu hem yaşanan iç savaşlardan, savaştan kaynaklı sınırlarımızda şu anda 2 milyonu aşkın mülteci veya geçici barınma merkezlerinde barınan insan sayısından bahsediyoruz. Şimdi, bunun temel sebebinden arkadaşlar da bahsetti, hatta zaman zaman değerlendirmelerde hepimiz yakınen, çok haklı olarak belki, eleştirilerde de bulunuyoruz; işte, uluslararası güçler, hümaniter kuruluşlar, Birleşmiş Milletler başta olmak üzere niye destek sunmuyor, niye yardım yapmıyor, niye bunlara gerekli desteği yapmıyor? İşte, İsmail Bey söyledi, cüzi, böyle çok gülünç bir rakam ya da işte, bizim Midyat’ta karşılaştığımız bir manzara, işte, söyledi Sayın Milletvekili de, bir kısmını seçici olarak seçiyor ya da işte, nasıl diyelim, yani kimseyle çok fazla görüşmüyor, yani görüşmek için insanlar bizi aracı yapmak istediler, değil mi?

BAŞKAN – Gelmiyorlar bile kamplara, gelmiyorlar.

KEMAL AKTAŞ (Van) – Şimdi, bütün bunların temel hususu, nedeni bence bizim Türkiye’de içtihatlarımızda, yaklaşımlarımızda, uluslararası protokollerini imzalamamızda bizim koyduğumuz çekinceler var ya da sınırlamalar var. Şimdi, dolayısıyla, buradakiler geçici sayıldığı için, “geçici barınma merkezi” diyoruz, değil mi? Yani burada kalıcı değil, bunlar mülteci değil; bunlar bu ülkede geçici olarak kalıyorlar, misafirdir, sığınmacıdır. Dolayısıyla, uluslararası kuruluşlar bunun resmiyeti olmadığı için buraya gerekli yaklaşımı göstermez ya da gösterirse belirli yaklaşımların ötesindedir. Yani diyelim belki etki bırakılabilir, daha değişik girişimler sonucu yapılabilir; bence esas önemli olan -bu konuda da Başkan, her iki hususa ilişkin de söylüyorum- esas düzeltilmesi gereken bizim Türkiye olarak, yani Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti’nin burada koyduğu çekincelerin ortadan kaldırılmasıdır. Yani ben zaman fazla uzamasın diye muhalefet şehrimdeki, rapora ilişkin şerh koyduğum için biraz, daha sonra diğer bölümleri okuyacağım, sizinle paylaşacağım ama ben bu hususu sadece geçerek... Zaten öneri bölümünde gerekli atıflar var, onun için bunu tekrarlamayacağım.

Şimdi, ben buradan hareketle şuraya geçiyorum: 22 Ekim 2014 tarihinde Bakanlar Kurulu kararıyla Geçici Koruma Yönetmeliği yayımlanmış ve yayım tarihiyle yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik sığınacak ülke arama amacıyla Türkiye’ye kitlesel olarak gelen yabancıların hak ve hukuklarını belirtmek amacıyla hazırlanmıştır. Aynı yönetmeliğin geçici maddesiyle 28/4/2011 tarihinden itibaren Suriye’den Türkiye’ye sığınan, sayıları yaklaşık 2 milyonu bulan Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşları, Suriyeli vatansızlar ve Suriye’deki mülteciler bu geçici koruma kapsamına alınmıştır. Kobani’den gelen Kürtler Suriye’den geldikleri için de geçici koruma statüsü alıp bu yönetmelikle birlikte haklardan faydalanabileceklerdir. Fakat Şengal’den gelenler 6458 sayılı Kanun’da belirtilen sığınma sistemine dâhil olacaklardır.

Yönetmelikte sağlık hizmetlerine ücretsiz erişim konusunda düzenleme yapılmış fakat çalışma serbestisi ile ilgili herhangi bir düzenleme yapılmamıştır, ki bu Çalışma Bakanı sanırım yeni bir tasarı hazırlıyor, dün son haber olarak düştü.

29 Nisan 2011 tarihinde Suriye’den Türkiye’ye giriş yapan ilk göçmen grubundan sonra 2014 Ekim ayına kadar giriş yapanların sayısı 2 milyona yaklaşmıştır. İlk göçmen grubunun girişinde bu göçlerin kalıcı olmadığı, kısa bir süre sonra Suriye’de istikrarın sağlanacağı ve gelenlerin tekrar ülkelerine geri dönebileceği öngörülmüştür. Ancak yaşananlar bu öngörüye doğrulamamış, aksine sadece Suriye değil Irak’tan da göçler gelmeye başlamıştır. Sayısı 2 milyona varan göçmenlerden sadece 220 bin civarındaki bir sayı AFAD kamplarında barınmaktadır. Sınır komşusu olduğumuz ülkelerde yaşanan savaşlardan kaynaklı yaşanan göçlerin Türkiye tarafından kabul edilmesi kuşkusuz önemli insani bir davranıştır. Gelen göçmenlerin kabul edilmesi kadar onlara uluslararası mülteci ve göçmen hukukuna uygun bir muamelede bulunmak önemli bir yükümlülüktür. Ancak bu yükümlülüğün yerine getirilmesi konusunda atılması gereken yasal adımların atılmadığı da ortadadır. Uluslararası hukuka uygun bir kabul yapılmadığı için sınırdan içeriye giren göçmenler kualsızca ülkenin dört bir yanına dağılmakta ve ciddi sosyal ve toplumsal sorunların yaşanmasına yol açmaktadır. Her yol kenarında, her sokak başında yalın ayak dilenen çocuklara ve kadınlara rastlamak artık alıştığımız görüntüler olmaktadır. Bazı kentlerde göçmenlerin yerleşim yerlerine girmeleri mülki ve idari amirlerce yasaklanmaktadır ki buna Antalya ili örnek olarak gösteriliyor. Basın bunu yazdı. Göçmenlerden bir kısmının kualsız çalışmaya mecbur edildiklerini ölümlü kazalar sonrası basına yansıyan bilgilerden öğrenmekteyiz.

Tüm savaşlar insanlar için acı, gözyaşı ve yıkım getirmektedir. Ancak Şengal ve ardından Kobani’de yaşanan insanlık dramını salt savaş gerçekliği ve onun sonuçlarıyla ifade etmek yetersiz kalmaktadır. Vahşi yöntemler kullanarak masum ve savunmasız insanlara saldıran “İŞİD” adlı örgütün saldırıları sonucu yüz binlerce sivil insan yerlerini terk etmek zorunda kaldı. Bu insanların önemli bir kısmı Türkiye’ye göç etti. Daha ilk günden beri Şengal ve özellikle Kobani’den gelen göçmenlerin karşılanması ve barındırılması konusunda devlet olanaklarının yeterince seferber edilmediğine dair tartışmalar kamuoyunda yer almıştır. Gelen göçmenlerin dramları sürekli görsel ve yazılı basında yer almıştır. Şahsım da belirli aralıklarla sınır bölgelerini ziyaret ederek yaşananları yerinde görme imkânı elde ettim. Hükümet yetkililerinin “Sınırlarımızı açtık.” söylemi doğru olmakla beraber, gelen insanların asgari bir barınma ve

ihtiyaçlarının karşılanması konusunda devlet olanaklarının seferber edildiği bilgisinin gerçeği yansıtmadığına kendi gözlemlerimle de tanık oldum. Bölgeye ziyaretlerde bulunan sivil toplum örgütleri ve çeşitli yardım kuruluşları yayımladıkları raporlarla da yaşanan yetersizliklere dikkat çekmişlerdir. Komisyonumuzun konuyu araştırmak üzere bölgeye 23-24 Ekim 2014 tarihlerinde düzenlemiş olduğu inceleme gezisine de iştirak ederek hem edindiğim bilgileri teyit etme şansına eriştim hem de göçmenlerin yaşadığı sorunları yerinde görme şansı elde ettim. Komisyonumuzun gezi planlaması sadece resmî AFAD kampları olarak planlanmıştır. Hâliyle, hazırlanan Komisyon raporu AFAD yetkililerinin vermiş oldukları bilgilere dayandırılmış ve AFAD kamplarında edinilen izlenimlere yer verilmiştir. Gerçek durumun görülenlerden daha farklı olduğu gerçeği muhalefet şerhini yazmamı gerektirmiştir. Şahsımın önerisi ile Komisyonumuz Suruç ilçemizde belediyenin sadece bir adet kampını görebilmiştir. Aşağıdaki kısa bilgiler dahi komisyonumuzun gözlemlediklerinin buz dağının görünen kısmı olduğunu doğrulamaktadır.

Özellikle, kamuoyunda bilindiği şekliyle AFAD'ın Suruç'ta yeterli çadır ve barınma merkezi kurmadığını gözlemledim. Toplamda 2 adet AFAD kampında 6.100 kişiye hizmet verildiğini gördüm. AFAD'ın kendi tespitlerine göre 190.233 kişinin sınırlardan içeriye geldiği bilgisinin verilmesine rağmen bu insanları barındıracak ve doyuracak bir çalışmaya girmemiş olması bana ilginç geldi. Bölgeye gittiğimizde de hâlen gelenleri barındıracak konaklama yerlerinin hazırlanması noktasında bir çalışmanın olmadığını gözlemledim.

Öte yandan, Suruç Belediyesinin koordinesinde diğer bölge belediyelerinin katkılarıyla oluşturulan 4 adet çadır kentte ise 9 bin kişi, Suruç merkezde 15.800 kişi, Suruç'un köylerinde de 16 bin kişi olmak üzere toplamda 40.800 kişinin sadece Suruç ilçemizin imkânlarıyla barındırıldığı ve iâşe verildiğini tespit etmiş bulunmaktayım. Suruç ilçemiz neredeyse ilçe nüfusunun iki katı kadar insana hizmet sunma noktasına gelmiştir. Takdir edersiniz ki, bu hizmetlerin küçük bir ilçenin olanaklarıyla uzun süre verilmesi mümkün değildir.

Kamuoyunda yanlış anlamalara yol açan uygulamalardan birisi de gönüllü kuruluşlar ve sivil toplum örgütlerinin ülkenin dört bir yanından gönderdiği yardımları Kızılayın kendi yardımları olarak kamuoyuna sunmasıdır. Uygulama gereği bölgeye ulaşan tüm yardımlar önce Kızılaya bağışlanmakta ve Kızılay aracılığı ile ihtiyaç sahiplerine dağıtılmaktadır. Bu hâliyle yapılan tüm yardımların Kızılay tarafından yapıldığı bilgisi kamuoyuyla paylaşılmaktadır. Bu durum da, gerçek yardım sahiplerini rahatsız etmektedir.

Bilindiği üzere, Türkiye'ye gelirken yanlarında hayvan ve araçlarını getiren göçmenlerin içeriye girmelerine izin verilmemiştir. Hayvanları ve araçları içeri alınmayan göçmenler sınırın mayınlı ara bölgesinde beklemek durumunda kalmışlardır. Yüzlerce araç ve yaklaşık 20 bin küçük ve büyükbaştan oluşan hayvanlar hâlen de içeriye alınmamışlardır. Hayvanların önemli bir kısmı telef olmuş, araçlar da yapılan top atışlarından büyük oranda zarar görmüşlerdir. Bu durum da hâlen devam etmektedir.

Başkanım, bu rakamları da ben vereyim. Araştırma yaptım, karşılaştırdım, yerel, yani bu işlerle ilgilenen hem parti hem belediye üzerinden, diğer STK'lar üzerinden de edindiğim rakamlar var, bu bilgileri sizinle paylaşmanın önen taşıdığına inanıyorum: Suruç'ta 40.800, Şanlıurfa merkez 30 bin kişi, Hilvan –bu, Kobani'den, Suriye'den gelenlere ilişkindir- 3 bin kişi, Siverek 4 bin kişi, Birecik 12 bin kişi, Bozova 10 bin kişi, Halfeti 6 bin kişi, Ceylanpınar 600 kişi, Viranşehir 1.300 kişi; toplam 113.100 kişi.

Bir de tespit edilebildiği kadarıyla komşu illere dağılanlar var: Diyarbakır 11 bin kişi, Malatya 3.500 kişi, Mardin 4 bin kişi, Adıyaman 5.500 kişi, Antep 4 bin kişi; toplam 28 bin kişi. Genel toplam 141.100 kişi.

Şanlıurfa merkez ve ilçelerinde kalan göçmen sayısı ile komşu illere giden göçmenlerden tespit edebildiklerimin toplam sayısı 141.100 kişidir. Kuşkusuz, tüm göçmenlerin eksiksiz tespit edildiğini iddia etmek zordur. Ama bu titiz çalışma sonucunda elde edebildiğim veriler bunlar olmakla beraber hâlen AFAD'ın bildirdiği 190.233 sayısına erişemedim. Sayısının az ya da çok olmasından ziyade AFAD'ın bu rakamlara uygun bir hazırlık ve çalışma yürütmemesi kamuoyundaki eleştirileri haklı çıkarır niteliktedir. Her ne kadar, Suruç ilçemizde büyük bir kampın kurulmasının planlandığı söylene de kış aylarına girdiğimiz bu ana kadar çalışmanın somutlaşmadığını belirtmek gerekiyor.

Başkan, son olarak, önerilerim:

1) Türkiye'nin bir an önce 1951 Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Cenevre Sözleşmesi'ne koyduğu coğrafi sınırlamayı kaldırıp "Avrupalı-Avrupalı olmayan" ayırımına son vermesi.

2) Coğrafi sınırlamanın kaldırılmasına paralel olarak 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'ndaki şartlı mülteci statüsünün kaldırılması ve tüm mevzuatın buna uygun revize edilmesi.

3) 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'ndaki hakların uygulamada hayata geçirilmesi ve insan hakları ihlaline neden olacak maddelerinin bir an önce değiştirilmesi.

4) Geçici Koruma Yönetmeliği'nde düzenlenen kimlik kartlarının dağıtımına ve başta sağlık olmak üzere eğitim, sosyal yardım gibi hakların ayrımcılık yapılmadan herkese eşit bir şekilde bir an önce uygulanmaya başlanması.

5) Sosyal devlet ilkesi gereği, sayıları 2 milyonu bulan geçici koruma altındaki Suriyeliler ve diğer statülerdeki yaklaşık 100 bin kişiye barınma, sağlık hizmetleri, gıda ve temizlik, ilaç gibi temel ihtiyaçların devlet tarafından karşılanması,

6) Şengal ve Kobani'den gelenlere ev sahipliği yapan belediyeler başta olmak üzere yerel yönetimlere merkezî bütçeden yeterli ek ödeneğin tahsis edilmesi.

7) Acilen, kış koşullarına uygun barınma olanaklarının yaratılması gerekir.

8) Şanlıurfa ili dışına giden göçmenlerin tespitlerinin yapılarak bulundukları yerde gerekli insani yardımların sunulması yoluna gidilmelidir.

9) Göçmenlerin yoğun olarak barındığı sınır illeri AFAD kapsamına alınarak kamu olanakları bu kapsamda ilgili illere hızla ulaştırılmalıdır.

10) Kobani-Türkiye sınır hattının mayınlı ara bölgesinde bekletilmekte olan göçmenlerin hayvanlarının satın alınması yoluna gidilerek yaşanan mağduriyetler giderilmelidir.

11) Sınır bölgesinde bekletilen araçlar sınırın iç kısmında güvenli bir bölgeye alınmalıdır. Ki, bu konuya ilişkin bizim Şanlıurfa Valisiyle, Sayın Valiyle yaptığımız görüşmede kendisi de bizimle bilgi paylaşmıştı. Bu hayvanların kesimine ilişkin bilgi vermişlerdi. Paraya dönüştürerek onlara geri dönüşünün yapılabileceği yönündeydi. Ayrıca, araçlara ilişkin de bu tarafa geçirmenin kendileri açısından, güvenlik açısından çok büyük bir risk oluşturacağından dolayı bunu çok fazla doğru bulmadıkları yönünde bilgileri vardı.

Başkan, son iki hususa daha değinerek bitirmek istiyorum: Bu 8 tırın Kobani'ye girişi yönünde -Reşat Bey de altını çizerek ifade etti- doğru, Sayın Vali, Kaymakamın kendisi de ifade ettiler, orada belediye'nin de STK'ların da işaret ettiği bir husus. Ben rakam konusunda bir şey söylemiyorum. Bu takdir edilmesi gereken bir durum, kapı açılmıştır, doğrudur, insani ve yapılması gereken bir durum. Fakat, ifade tarzında bir husus var, ben raporun içerisinde de belirttim aslında. Yani, sanki işte, "Hepsini devlet yapmış." ya da "Hükûmet yaptı." biçiminde algılanıyor. Ben bu algının düzeltilmesi gerektiğini düşünüyorum çünkü STK'ların ciddi yardımları var, ki yerinde biz de izledik, en azından, Sırac'ta sadece bir kampı ya da yanından geçerken bir iki kampı daha görebildik. Belediyelerin yoğun eforu var, işte, Kızılayla, büyükşehirle birer öğün yine dönüşümlü olarak yine ortaklaşa verdikleri takdire şayan hizmetleri var. Ben bu yardımların da, diğer insani yardımda bulunanların incinmemesi açısından da bu rakamların doğru ifade edilmesi gerektiği hususu konusunda, onun için bunu ifade ettim.

Bu yaralıların Kobani'ye geçişi konusunda, Başkan, siz de izah ettiniz, ben kendim de en az üç haftadan fazla Kobani sınırında bizzat kalan biri olarak, bir milletvekili olarak bire bir kapıdan yaralı aldığım anlar da oldu. Onların nasıl alındığını, nasıl geçtiğini bire bir yaşayan ve gözlerimle şahit olduğum, uzun süre, saatlerce, hatta bir gün, bir gece bekletilerek kan kaybından yaşamını yitiren, sadece bacağı şarapnel ile kopmuş ya da kolundan yaralı, ölümcül hastalığı olmayan 7 kişinin yaşamını yitirine şahitlik etmiş biriyim. Dolayısıyla, çok böyle basit değildir. Ben risk altına girerek, hatta asker de yaralandı, özel, Çevik Kuvvetten de biri yaralandı yani yoğun top atışları altında böyle fedakârca yaklaşımların, çalışmaların olduğunu ifade etmekle birlikte fakat zaman zaman çok böyle engelleyici durumlarla, zorluklarla karşılaştığımızı bire bir kendim yaşayan biri olarak da bu bilgiyi sizinle gözlerimle şahit olduğum için paylaşmak isterim. Geçişler öyle çok kolay değildi. Hatta biz şunu bile önerdik, Sayın Vali ile Kaymakam kabul etmedi. Ambulanslar, işte, mesela, 112'nin dışındaki belediyelerin ya da diğer şahsi ambulansların geçişini güvenlik kabul etmiyordu yani Çevik Kuvvet, askeriye, 112 de can güvenliği açısından gitmiyordu. Biz dedik ki "Biz binelim, biz gidelim, getirelim." yani bir can kurtarmak için. Doğrudur, insanların çabaları, fedakârlıkları, riskleri de göze alarak var ama zaman zaman böyle kapıların da kapandığı ve benim sadece şahitlik ettiğim, ben bunu Genel Kurulda da dile getirdim, 7 insan yaşamını böyle yitirdi, onun da bilinmesini istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Arkadaşlar, tabii, ilave edeceğim, size tamamlayıcı sözler vereceğim.

Şimdi, tabii, Kemal Bey'in ifade ettiklerinde eksiklikler vardır çünkü bahsettiğimiz operasyon devasa bir operasyon. Bin kilometrelik bir sınırdan bahsediyoruz, 2 milyon insanın içeriye alınmasından bahsediyoruz. Sadece bir hafta içerisinde 200 bin insanın sınırdan girişi krizinden bahsediyoruz.

KEMAL AKTAŞ (Van) - Ki, Vali Bey bir gecede 72 bin insan aldı.

BAŞKAN – 72 bin insan aldı. Yani, bunu Amerika'ya bugün desen ki "Al." diye, biraz alamaz gibime geliyor, yani böyle bir operasyon yapmak hakikaten zordur.

Şimdi, biz o raporda da bunları özellikle objektif olsun diye... Bakın, mesela 13'üncü maddede diyoruz ki: "Başta AFAD olmak üzere -AFAD'ın hakkını bir verdikten sonra- Kızılay, valilikler, belediyeler ve duyarlı sivil toplum kuruluşları sığınmacıların insani ihtiyaçlarını karşılamasında büyük görev üstlenmişlerdir." Yani biz istiyoruz ki bir kişi daha buraya katkı sağlasın, belediyemiz de. Mesela geliyoruz, Sırac Belediyemizin yaptıklarına, yani işte, hatta belki burada büyükşehir belediyesinin yaptıkları biraz eksik de kalmış gibi gözüküyor. Burada Sırac Belediyesinin yaptıklarını anlattıktan sonra...

SITKI GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Tabii, eksik kaldı, bunlar anlatılmamış aslında. Günlük kaç bin kişiye sabah kahvaltısı veriyor.

KEMAL AKTAŞ (Van) – Evet, ben ifade ettim onu.

BAŞKAN – Mesela "Hemen bir kampın yanında sivil toplumdan gönderilmiş yardımları bizzat gördük." diyoruz. Yani nereden gelmişti? İstanbul'dan gelmişti. Bunlar takdire şayan şeyler Kemal Bey, yani bunlar hep Türkiye'nin değeri. Yani biz ne bir belediyemizi ne bir sivil toplum örgütümüzü, hatta bir insanı, şu anda 1 milyon 400 bine yakın insan evlerde kalıyor. Bunun önemli bir kısmı cefakâr ailelerdendir bakın, belki gizli kahramanlar onlar. Yani aynı ailenin içerisinde 3-4 tane ailenin, akrabanın veya hiç akraba olmasa dahi "Ya, gel, benim evimde kal." diyen insanlar var. Şimdi, burada...

KEMAL AKTAŞ (Van) – Hatta Başkan, araya giriyorum, özür diliyorum, Vali Bey ile Kaymakam Bey'in altını çizdiği bir husus vardı, arkadaşlarımla hepsine hatırlatmak açısından ifade edeyim: "Eğer Sırac halkı böyle bir kucaklaşmayı yapmasaydı, bu fedakârlığı göstermeseydi hiçbirimiz altından çıkamazdık." diye altını çizdi yani.

BAŞKAN – Sırac böyle, Kilis böyle, Kilis şu an nüfusunu ikiye katlamış yani.

SITKI GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Maraş'ta 70 bin kişi var Başkanım.

KEMAL AKTAŞ (Van) – Kobani açısından, yani bu yoğunluk açısından söyledim.

BAŞKAN – Toparlıyorum, meseleye bir açıdan bakmamak lazım. Gerçekten eksiklikler vardır ama şunu bence teslim edelim, herkesin şunu demesi lazım: "Türkiye belediyesiyle, Hükûmetiyle, sivil toplum örgütleriyle şunları, şunları

yapmıştır; şunları, şunları yaparsa da iyi olur.” Yani en azından bunu demek lazım. Ben bütün arkadaşlara bunu ifade ediyorum. Yani çok büyük bir fedakârlık yapıyoruz, ne olur bu fedakârlığı küçültmeyelim yani, önce bir teslim edelim, herkes için yapalım bunu. Adaletsiz davranmayalım, hakkı teslim edelim; varsa bir eksiklik, eyvallah, başımız üzerine.

Şimdi, Sıtkı Bey...

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Tamamlayıcı cümleler için vereceğim size. Şöyle: Sıtkı Bey de Komisyon üyemiz, o da geldi, hızlandırılım, tamamlayıcı cümleleri size vereceğim.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Yani ben suçlandım şimdi.

BAŞKAN – Ben o düzenlemeleri yapacağım merak etme. Kimseyi es geçmeyeceğiz ağabey.

Sıtkı Bey, siz de rapora yönelik tamamlayıcı ifadeler kullanın, ondan sonra...

SITKI GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Başkanım, değerli milletvekilleri; daha önce alt komisyon olarak biz Kilis konteyner kent, Kahramanmaraş çadır kentleri de ziyaret ettik; en son yapılan, Midyat’a gitmedim ama Viranşehir ve Suruç’taki o kampları ve sınırdaki incelemelerde, Suruç Devlet Hastanesindeki incelemelerde beraberdik, arkadaşlarla beraber. Gerçekten şundan mutluluk duydum ben: Devlet olarak gerekli her türlü yardımı yapmışız. Millet olarak da, bölge halkı olarak da olaya sahip çıkmışız. Gerçekten, bu bizim açımızdan son derece önemli ve mutluluk verici. Bundan dolayı mutluluk duydum ben şahsen.

Sağlık hizmetleriyle ilgili konuşmak istiyorum: Daha önceki kamp ziyaretlerimizde de gördük, kamplarda bizim sağlık hizmetleri ücretsiz verilir. Orada yapılamayan ameliyatlar, ileri derecede müdahale gerekiyorsa da hastanelere gidilir ve orada ücretsiz olarak yapılır. Bu ücretle ilgili, tabii, daha önce bizim hastanelerimizde performansla dayalı ücretlendirme sistemi getirildi ki; bir, hekimlerin hastaya olan ilgisini artıralım; ikincisi de hekimlerimiz artı bir ücret alsınlar. Daha önce yaşanan sıkıntılar ülkemizde malum, bıçak parası vardı, hekim yeteri kadar ücret alamadığı için kendine bir hak iddia ediyordu, bıçak parası alıyordu veya ben sağlık müdürlüğü yapmış, on yedi yıl hekimlik yapmış, dört yıl da başhekimlik yapmış bir insanım; doktor odasında otururduk, polikliniğe hekim arkadaşlarımız gitmekte nazlanırdı. Ama ne zaman ki performans uygulaması geldi, Allah’a şükürler olsun, polikliniklerde hızla muayene olunmaya başlandı, insanlar ameliyat olmaya başladı. Dolayısıyla, bu bağlamda düşünmek lazım diye düşünüyorum.

Bu, Kemal Bey’in ateş hattında müdahaleyle ilgili... Şimdi, sağlık personelinin bizim böyle bir şeye zorlamaya yetkimiz yok. Mesela bir depremde bile enkazın altına sokma yetkimiz yok aslında. Bununla ilgili Sağlık Bakanlığı, benim de sağlık müdürlüğü yaptığım dönemde UMKE’yi kurdu. Çünkü gönüllülük esastır burada. Enkazın altına soktun veya ateş hattına doktoru, hemşireyi gönderdin, öldü orada; ne olacak o? Bir daha hizmet etme şansı yok, onun ailesi var, tazminatı var. Dolayısıyla, burada gönüllülük esas aslında. Yani UMKE’nin kuruluş amacı da bu aslında. Keşke UMKE gidip orada da çalışsaydı. Yani onlar gönüllü oldukları için istedikleri takdirde karşı tarafa gitme, enkaza girme, ateş hattına gitme hakları var. Keşke öyle bir düzenleme yapılsaydı, bence iyi olurdu.

Son olarak şunu söylemek istiyorum: Türkiye gerçekten, Allah’a şükürler olsun, Kürt, Türk, Arap, Ezidi, Türkmen ayırt etmeden herkese yardım etti. Burada sadece şunu söylemek istiyorum ben: Ben Midyat’a gitmedim de Midyat’a giden arkadaşlar dedi ki: “Midyat’taki Ezidiler Birleşmiş Milletlerle görüşmek istedi ve en yakın bir Avrupa ülkesine geçmek istiyorlar.” Bu Ezidiler zannediyor ki... İşte, Avrupa kapılarını niye açmıyor? Bunlar Müslüman. Kürt’ü de, Türk’ü de, işte... Biz gayrimüslim olduğumuz için bizi hemen kabul eder zannediyor. Ya, Batı’nın böyle bir derdi yok ki. Bu Batı’nın ne kadar ayrımcı olduğunu gösteriyor aslında ve bu taleplerine rağmen, daha Birleşmiş Milletler Ezidilerin kamplarına gitmemiş Başkanım. Onların ne kadar ayrımcı olduğunu, bizim de ne kadar kuşatıcı olduğumuzun bir göstergesi. Tutanaklara geçmesi açısından söyledim, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Şimdi, tamamlayıcı cümlelerinizi alacağım.

Reşat Bey, yeni bir tartışmaya da mahal vermeden... Bitiriyoruz çünkü.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN - Genel Kurul da açılacak biraz sonra.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Tamam.

Efendim, ben şimdi o Suruç’taki belediyenin kampına gitmeyişi sebepimi zaten orada arkadaşların hepsine söylemiştim, demek Kemal Bey ona dikkat etmemiş herhâlde. Şimdi, şöyle ki, o kampa gitmeyişi sebeplerimiz hiçbir şekilde yani yanlış değerlendirilmesin ve kimseyi ilzam etmek istemem. Ancak, şimdi orayı PKK’nın hâkim olduğu bir kamp olarak değerlendirdim ve PKK’nın hâkim olduğu bir yerde, oraya gidip de terörist bir örgütle karşılaşılması, orada terörist örgütün liderinin fotoğraflarıyla karşılaşılmasını ben kabul etmediğim için ona gitmemeyi düşündüm.

SITKI GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Yoktu yalnız, biz de şahit olduk yani Allah var. Öyle bir şeyle karşılaşmadık, diğer kamplardan farkı yoktu.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Siz de öyle bir şey görmediyseniz, orada öyle bir şeyle karşılaşmadıysanız, o tür şeylerle, herhangi bir şey, ona bir şey demiyorum. Ama şunu söylemek istiyorum ki...

BAŞKAN – Yani biz bunları değer görmedik yazmaya. Yani oraya, işte, gittik de... Yani bunlar hakikaten bir devlet için çok da şey değil.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Şimdi, efendim, şöyle, bakın: PKK terör örgütü Kürtlerin temsilcisi değildir. Bunu kim söyledi biliyor musunuz? Geçen gittiğimiz Tokat’taki cezaevinde PKK teröristlerinin olduğu koğuşa girdik, ondan sonrasında da orada Hizbullah’ın olduğu, HÜDA PAR’ın olduğu koğuşa girdik. HÜDAPAR’ın oradaki temsilcileri ne dediler biliyor musunuz? Oraya giden arkadaşlarımız vardır, değerli Kerim Bey de oradadır, “Hiçbir surette PKK terör örgütü Kürtlerin temsilcisi değildir. Siz yanlış yapıyorsunuz.” dediler.

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – Bunu herkes söylüyor, biz de söylüyoruz.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Dolayısıyla, bakın, öyle bir şey olması münasebetiyle ben kendi düşüncem olarak oraya gitmeyi uygun görmedim ama siz gittiniz karşılaşmadığınızı öyle bir şeyle söylüyorsunuz, onu da kabul etmek mecburiyetindeyiz. Sizin söyleminiz bizim için tabii ki mütevellit. Ama şurası bir gerçektir ki: Bakınız, burada, yine biraz önce değerli arkadaşımızın da söylediği gibi, Şanlıurfa Büyükşehir Belediye Başkanlığının -kendisi de, valinin ifadesiyle- oradaki, Suruç Belediyesindeki o kampın kurulmasında her türlü desteği ifa ettiğini söylediler.

BAŞKAN – Altyapı hizmetlerini sundular.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Her türlü desteği verdiklerini söylediler. Türkiye Cumhuriyeti devleti Ayn el Arap'taki bu hadiselerle ilgili olarak bütün gücünü kullanmıştır ama onun karşılığında ne olmuştur? Onun karşılığında Doğu ve Güneydoğu Bölgesi'nde insanlar isyan etme provası yapmışlardır, 50 kişi ölmüştür. Ben buradan şunu söylemesini isterim Kemal Bey'in: En azından o 50 kişi niye öldürüldü?

KEMAL AKTAŞ (Van) – Genel Kurulda biz soru önergesi verdik işte.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Ya, niye öldü? Yani bunun araştırılması gerekir ve bunun hesabı da verilmesi gerekir diye söylediğim için ben bunu ifade etmeye çalıştım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ziver Bey...

KEMAL AKTAŞ (Van) – Araştırma komisyonu kurulmasına önerdik.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – HÜDA PAR'lı yetkililer bunu söylüyor.

KEMAL AKTAŞ (Van) – Başkanım, ben şunu söyleyeyim de...

BAŞKAN – Kemal Bey, yeni bir tartışma açmayalım, arkadaşlarımıza şimdi haksızlık ediyoruz. Bakın, Ziver Bey ilk kez söz alıyor.

Buyurun.

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Tabii, bölge insanı olarak Reşat Bey'in söylediklerine karşı bir itirazım olduğu için söz aldım. Şimdi, sadece cezaevindeki bir vatandaşın "PKK sadece Kürtlerin temsilcisi değil." demesiyle, bunu referans göstermesi bütün o bölgedeki halklara bir haksızlıktır.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Ben bunu bir misal olarak, örnek olarak söyledim zaten.

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – Bunu biz Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında yer alan Kürt milletvekilleri... Yani Kemal Bey Kürt, ben de Kürt'üm. Yani burada Kemal Bey HDP -bugünkü ismiyle- çatısı altında siyaset yapıyor, ben de AK PARTİ bünyesinde siyaset yapıyorum, bir başka arkadaşımız CHP veyahut bir başka siyasi parti çatısı altında siyaset yapıyor. Bu temsiliyet noktasında, demokrasilerde seçimlidir. Bu açık ve net olarak ortada.

Müsaade ederseniz Başkanım, bir dönemde de dışarı çıktığım için raporla ilgili her olaya vakıf da olmamakla birlikte ben en azından kendi ilimle ilgili bu Şengal'den gelen Ezidilerle ve Suriye'den son dönemlerde ve daha önceki gelen Suriyelilerle ilgili de çok kısa olmakla beraber sözüme devam etmek istiyorum.

Batman'da şu anda 3.151 civarında Ezidi ikamet ediyor. Bunların çoğuna yerel yönetimler yani Batman Belediyesi bunların işe imkânlarını sağlıyor. Ama en önemli etken AFAD'ın, valilik bünyesinde, bütün imkânlarını Ezidiler için seferber ettik. Daha öncesinde 20 bin civarında Suriyeli vatandaş, bu Kobani'den, Afrin'den, Halep'ten, Şam'dan gelen Kürt vatandaşlar ve bunların hepsine de sivil toplum ve AFAD valilikler ve toplumun bütün katmanları imkânlar sağlanmıştır. İkametgâhla ilgili bazı aileler kendi yanlarında, kendi evlerinde yer vermiştir ve valilikler de kamunun binalarını onlara bir şekilde tahsis edip, onların ikametlerini sağladık. İşe imkânlarını da eğitimini de oradaki STK'larla valilik bünyesinde girişimlerde bulunarak bunların çocuklarının da eğitim hakkını bile sağladık.

Şimdi, Ezidilerle ilgili de... Burada Batman'da ve Beşiri ilçemizde Ezidi köyleri var. Daha öncesinde bunların çoğu, 80 sonrasında bir şekilde Avrupa'ya göç ettiler ve yaşlı birkaç tane insanlarımız kaldı, onun dışındakilerin hepsi Avrupa'da. Gidip geliyorlar ama son Türkiye'nin demokratikleşmesiyle beraber bu insanlar tekrar gelip kendi köylerini imar ettiler ve yaz aylarını veya tatillerini gelip değerlendiriyorlar. Bu köylerin hepsini önce onlara açtılar ama biz bütün imkânları onlara sağladık, AFAD olarak sağladık. Yani, onun için oradaki Suriyeliler de, son dönemde de gelenler, çoğu ailenin akrabaları var, o akrabaları kendi yanlarında bunları barındırıyorlar ve imkânlar sağlıyorlar ama AFAD ve bizim hem yerel yönetimler de... Tabii ki her zaman belki Türkiye bu tür şeylerle karşılaşmayabilir ama Türkiye güvenli bir ada olduğu müddetçe çevremizdeki, bu Orta Doğu'daki bu ateş çemberinde, bugün Irak, Suriye idi, yarın öbür gün yanı başımızdaki başka ülkede -işte, Ukrayna'da gördük- işte, Ermenistan'da olabilir, başka ülkede olabilir, bu insanların gene yönleri Türkiye'ye yöneliktir. Biz Türkiye olarak da STK'lar ve bütün toplum biz bunlara, evet, o desteğimizi sağlıyoruz, yardımlarımızı yapıyoruz ama Türkiye'nin kurumsal bir kimliği olarak hakikaten AFAD... En son da geçen haftaydı, Kilis'e bir ziyaretimiz oldu ve gittik Kilis'teki bir kampı ziyaret ettik, vali yardımcısı arkadaşımızın ne kadar kendine dert edinerek o insanların güncel sorunlarıyla bire bir, sağlıklarıyla, yaşadıkları o imkânsızlıkları nasıl acaba bertaraf ederiz diye o çabayı gördükçe de takdir etmemek mümkün değil. Ama AFAD daha düzenli, kurumsal bir yapıyla bu dışarıdan Türkiye'ye gelmek zorunda kalan insanlara o yardımları veriyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz.

Arkadaşlar, bundan sonra kısa kısa alıyorum.

İhsan Bey, tamamlayıcı cümlelerini...

İHSAN ŞENER (Ordu) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Kemal Bey, Edirne Milletvekilimiz şöyle bir cümle kurdu: "Bizim Suriye'nin iç işlerine bu kadar müdahil olmamız bu sonucu doğurmuş olabilir." dedi. Ben iki örnek bu buna cevap vermek istiyorum. 1989'da Bulgaristan'dan

gelenlerin, Türkiye'ye sığınmak isteyenlerin sayısının ne kadar olduğunu siz daha iyi bilirsiniz ve o zaman Türkiye Bulgaristan'ın iç işlerine müdahil bir ülke değildi. 1991'de Irak'tan gelenler vardı çok ciddi biçimde ve Türkiye asla Irak'ın iç işleriyle ilgili değildi. Bu tamamen canını kurtarmak isteyen insanların sığındıkları yerler.

Şunu eleştirebilirsiniz, Türkiye'nin dış politikası hususunda eleştirileriniz olabilir ama bu sonucu doğuran şey Türkiye'nin bir güvenli sığınak olarak algılanmasından kaynaklıdır ve güvenilir bir komşu olmasından kaynaklıdır.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

KEMAL DEĞİRMENDERELİ (Edirne) – Çok doğru bir örnek değil Bulgaristan örneği, özür dilerim ama.

BAŞKAN – Suruç'ta da 20 bin kişilik bir kamp ihale edileceğini söylemişlerdi hemen girişte sol tarafta. Bunu da ihale etmişler, yer tespitleri, her şeyi yapılmış; burada bilgi de sundular bize. İnşallah o da hazır bekletilecek yani keşke ihtiyaç olmasa da böyle bir kampa insanlar evlerinde otursa. Nusaybin'de 20 bin kişilik boş kamp var, o da bekletiliyor ola ki olası bir gene göç dalgasından dolayı ve yine Suruç'ta da hemen girişte, sol tarafta bir kamp yeri şu anda ihale edilmiş vaziyette.

Salih Bey, sizin de son cümlelerinizi alalım.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Bazı noktalarda açıklama yapacaktım, teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, gerçekten bu dönem için, geçmiş dönemlerde biz yoktuk, bilmiyoruz, İnsan Hakları İnceleme Komisyonunun yaptığı denetimler ve tuttuğu raporlar neticesinde demokrasi ve insan hakları alanında ne kadar ilerlediğimizin çok açık bir göstergesidir, bunlara hep beraber şahit oluyoruz. Bu gerek cezaevleri alt komisyonundayken öyleydi gerekse bu mülteciler alt komisyonunda. Mesela biraz önce Reşat Ağabey'in bahsettiği yurt dışı edilen göçmenlerin tekrar ülkemize gelirken, işte bunların gümrük kapasında bir göz tanıma sistemleri olsa belki o insanı geri almazsın gibi... Hem Aydın kampına gittiğimizde hem de Edirne kampına gittiğimizde bu görüldü. Görüşme neticesinde -ki raporumuz daha yeni çıkıyor ama- şifahi olarak biz Göç İdaresi ve İçişleri Bakanlığıyla yaptığımız görüşmelerde şu anda bu çalışmanın yapıldığını bize söylediler, gümrük kapılarında göz tanıma sistemi. Yani adam sırf göçmen olarak kaçmak için geliyorsa ikinci sefer "Kardeşim, sen ülkeye giriş yapamazsın"... Bunu söylemek isterim.

Suruç Belediyesiyle ilgili siz söylediniz.

Yine, Sayın Mahmut Tanal dışarı çıktı. "Sınırlar kevgir yerine döndüğü için göçmenlerin denetiminin yapılması imkânsız." dedi. Şimdi, aslında gerek Edirne gerek Aydın yani bu Suriyeli dışındaki göçmenlerin hepsi, büyük bir çoğunluğu pasaportsuz değil yani sınır onların yüzünden kevgire dönmüş durumda değil. Bunlar pasaportlu geliyorlar, pasaportlu geldikten sonra da kaçak olarak Avrupa ülkelerine kaçmak istiyorlar. Ha, bir kısmı yakalandığı zaman, atıyorum İran vatandaşıdır, İran'la da geri gönderme anlaşmamız vardır, pasaportunu kaybediyor veya başka bir yere bırakıyor diyor ki: "Ben Myanmar vatandaşıyım." Yani geri göndermeyelim diye. Suriye konusunda aslında yine sınırlarımız kevgir yerine dönmemiş, mecburiyetten, askerin kontrolünde yer yer sınır noktalarından da alıyoruz, böyle bir durum var.

Yine Kemal Bey "Kobani'ye sessiz kaldığınız gibi Suriye'ye de sessiz kalsaydık belki bu kadar göç dalgası olmazdı." Dedi. Yani bizim Hükümet olarak programımız, Kobani, Afrin, Kamışlı, Halep, Şam, İdlip, Afrin, Azez, hepsi aynıdır yani biz Suriye'yi bir bütün olarak görüyoruz ve şahsi düşüncem de Hükümetim de böyle düşünüyor. Biz ilk günden itibaren, 2011'de hiç sesimizi çıkartmasaydık acaba bu durumlar olur muydu? Bize göre, biz bunları gördüğümüz için, bunun böyle olacağını hissettiğimiz için ilk günden itibaren Beşar Esad'ın ya demokrasi adına bir seçime gitmesini veya da ülkeyi demokrasiyle yönetenlere bırakmasını söyledik.

Sayın Kemal Aktaş "Suriyeli sığınmacılar uluslararası statüde kabul edilmediği için uluslararasıından gerekli yardım yapılmamaktadır." Dedi.

KEMAL AKTAŞ (Van) – Genel anlamda söylüyorum.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Ya, şimdi Kemal Bey, bırakalım uluslararası statüde kabul etmeyi, uluslararası küresel göçle bizim kabul ettiğimiz şekilde kabul etsin. Bizim kabul ettiğimiz şekilde kabul etsin biz onlara da teşekkür edelim, onları da takdir edelim. Adamlar hiç kabul etmiyorlar, kapılarını kapatmışlar. Dolayısıyla bu hassasiyetin dile getirilmesi ve bu konuda hassas olmamız gerektiğini düşünüyorum.

Yine Avrupalıya ayrı Avrupalı olmayana ayrı... Kesinlikle böyle bir şey biz görmedik. Yani birçok kampımızı ziyaret ettik, böyle bir şey karşılaşmadık.

KEMAL AKTAŞ (Van) – Türkiye'nin çekincesi...Bakın, ben burada size şey verdim...

BAŞKAN – Hemen bitirelim.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Şeyi de söyleyeyim: Yani mesele, Kobani'yi çok dillendiriyorsunuz, yani sadece "Kobani" demek bana göre bir kafatasçılıktır hatta kafatasçılıktan ziyade... Çünkü bütün Kürtleri de söylemiyorsunuz, Azez'den de Kürtler geliyor, Halep'ten de Kürtler geliyor. Bir de "Benden olan Kürt, benden olmayan Kürt." Bu çok yanlış bir şeydir. Zaman zaman demokrasi ve evrensellikten bahsediyorsunuz. Bunun demokrasi ve evrensellikle yakından uzaktan bir alakası yoktur. Yani biz Hükümet olarak da, ülke olarak da Kürt, Türk, ne dinî ne etnik unsuruna bakmaksızın aynı şekilde, hepsine eşit bir şekilde bakıyoruz.

Tamam, bunları söylemek istiyorum Başkanım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Kemal Bey, kısa kısa alalım çünkü toparlıyoruz artık.

KEMAL AKTAŞ (Van) – Teşekkürler Başkanım.

Yani ben Reşat Bey'in belirttiği hususa ilişkin... Şimdi, konuştukça işler biraz farklılaşıyor. Hani ben polemik açısından...

BAŞKAN – Farklı bir konu zaten.

KEMAL AKTAŞ (Van) – Yeri de değil, burası yeri de değil. Zaten başta da bunu ifade ettim.

Şimdi, büyükşehrin yemek dağıtımında ortak olduğu, hatta altyapıyı hazırladığı, değil mi hepimizin bilgisi dâhilindedir? Kızılayın ortaklaştığı, belediyeyle birlikte ortaklaştığı bu hususlar nasıl örgüt kampı oluyor yani burada belediye de zan altında kalıyor. Örgüt kampı olarak değerlendirilmesi çok aykırı bir şey, o zaman büyükşehir belediyesi bu kadar mı sorumsuz davranıyor? Bir örgüt yaklaşımı böyle mi gösterilir?

BAŞKAN – O konuyu geçtik.

KEMAL AKTAŞ (Van) – Bunun düzeltilmesi lazım yani bu düşmanca dilin terk edilmesi gerektiğini düşünüyorum.

İkinci husus: Şimdi Ahmet Bey şeyi söyledi de, kafatasçılık, işte ayrımcılık, daha değişik şeyler. Yani ben bu kavramları gerçekten hak etmediğimizi düşünüyorum yani doğru bulmuyorum. Sorun acilen güncel, şu anda da devam ettiği için Kobani. Ben, yalnız Kobani değil yani Türkiye’de bütün mülteciler sorununa ilişkin... Muhalefet şerhimde burayı okumadım aslında Türkiye’nin Avrupalı, Avrupalı olmayan çekincelerini de kendisi koymuş yani. Avrupalı olanı sadece Avrupa Konseyi üyesi olanı mülteci olarak kabul ediyor, onun ötesine kayıt düşmüş. Siz açın bakın...

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Bu Birleşmiş Milletlerin şeyinde var ama sadece Türkiye’nin kendi kararı değil.

KEMAL AKTAŞ (Van) – Ben Kobani ayrımı ya da Kürt, Türk, Arap ayrımını yapma açısından bunları belirtmedim, biraz güncel olduğu için Şengal’i ve Kobani’yi esas alarak... Bizim aslında üstüne düştüğümüz...

İHSAN ŞENER (Ordu) – Halep daha güncel şu anda ama.

KEMAL AKTAŞ (Van) – Şunu söyleyeyim: Tabii, şimdi, güncelliğini... Filistin de günceldir yani bu güncel olaylar Orta Doğu coğrafyasında bitmez. Bu tür kavramları bence çok rahat kullanmayalım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Arkadaşlar, müzakereler çok seviyeli bir şekilde yapıldı, bitti.

Teşekkür ediyoruz.

Şimdi oylamalara geldik.

Muhalefet şerhleriyle birlikte raporları oylarınıza sunuyorum: Edirne İli Yasa Dışı Göçmen Raporu’nu kabul edenler... Kabul etmeyenler... Raporumuz kabul edilmiştir.

Ülkemize sığınan Suriye ve Irak vatandaşların barındıkları çadır kentlerle ilgili düzenlenen ikinci raporu muhalefet şerhiyle birlikte kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Böylece gündemimizde başka madde kalmamıştır.

Toplantıyı kapatıyorum, hepinize teşekkür ediyorum. Sağ olun, var olun.

Kapanma Saati: 13.17